

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

**ΖΗΚΟΣ Λ. ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΚΩΤΣΙΚΟΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΙΩΑΝΝΗΣ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Η. ΣΩΤΗΡΙΟΣ**

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2015

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή αυτή εργασία, με θέμα «ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ» εκπονήθηκε στα πλαίσια του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών των συγγραφέων.

Ευχαριστούμε θερμά τον εποπτεύοντα καθηγητή κ. Βαφειάδη Νικόλαο καθώς και τους τέως εποπτεύοντες καθηγητές κα Μιχαλακοπούλου Αικατερίνη και κ. Μελισσαρόπουλο Ιωάννη, για τις κατευθύνσεις και καθοδηγήσεις που μας έδωσαν. Ευχαριστούμε, επίσης, τους γονείς μας, τους εργοδότες μας και όσους ακόμα μας διέθεσαν χρόνο, γνώση και υλικό.

Ελπίζουμε ότι η παρούσα εργασία θα αποτελέσει ένα ξεκούραστο - στα πλαίσια του δυνατού – ανάγνωσμα, με χρήσιμες πληροφορίες και συμπεράσματα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	0
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ.....	7
1.1 Η ατομική επιχείρηση.....	8
1.2 Εμπορικές, γεωργικές και λοιπές επιχειρήσεις.....	9
Εμπορικές επιχειρήσεις	10
Ελεύθερα επαγγέλματα.....	11
Γεωργικές επιχειρήσεις.....	11
1.3 Τήρηση και κατηγορίες βιβλίων - Έκδοση Στοιχείων.....	12
Στοιχεία.....	12
Συνοδευτικά Στοιχεία	14
Φορολογική Ταμειακή Μηχανή.....	15
Βιβλία	15
Απλογραφική μέθοδος.....	16
Διπλογραφική μέθοδος	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	20
Ακαθάριστο, Καθαρό και Φορολογητέο Εισόδημα.....	20
2.1 Ακαθάριστα Έσοδα Επιχείρησης.....	21
2.2 Επαγγελματικές Δαπάνες , Αγορές και Καθαρό Εισόδημα	22
2.2.1 Επαγγελματικές Δαπάνες.....	22
Απώλεια του δικαιώματος έκπτωσης και μη εκπιπτόμενες δαπάνες.....	26
2.2.2 Οι αποσβέσεις και η έκπτωσή τους από το ακαθάριστο εισόδημα	28
2.2.3 Οι προβλέψεις και η έκπτωσή τους από το ακαθάριστο εισόδημα	30
2.2.4 Καθαρό Εισόδημα.....	32
2.3 Φορολογητέο εισόδημα	32
2.3.1 Φορολογική Αναμόρφωση των Εξόδων	33
2.3.2 Έκτακτα έσοδα και έξοδα.....	33
2.3.3 Μεταφορά ζημίας προηγούμενης χρήσης.....	34
2.4 Λογιστικός Προσδιορισμός Εσόδων.....	35
Απλογραφικά Βιβλία	35
Διπλογραφικά βιβλία	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	39
3.1 Πηγές εισοδήματος.....	39

3.2 Εισόδημα Ατομικής Επιχείρησης	40
Υπολογισμός φόρου	41
Εισόδημα αγροτικής επιχείρησης.....	42
Παρακράτηση φόρου	42
Προκαταβολή Φόρου.....	43
Ειδικό Τέλος Επιτηδεύματος	44
Συμψηφισμός ζημίας επιχείρησης με εισόδημα άλλης πηγής	44
3.3 Τεκμαρτό εισόδημα και δαπάνες διαβίωσης.....	45
Τεκμήρια διαβίωσης και δαπάνες απόκτησης	46
Ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών.	48
3.4 Μειώσεις από το φόρο ή το φορολογούμενο εισόδημα	48
3.6 Τα έντυπα της δήλωσης φορολογίας	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	51
ΜΕΡΟΣ 1ο : ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.....	51
ΜΕΡΟΣ 2ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	55
1. Πολυνομία και δυσκολία ερμηνείας.....	55
2. Αβέβαιο μελλοντικό φορολογικό καθεστώς	57
3. Φορολόγηση του μηδενικού εισοδήματος	57
4. Το ύψος του συντελεστή και ανάγκη ύπαρξης αφορολόγητου ορίου εισοδήματος	58
5. Μια συνολική κριτική	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ατομική επιχείρηση αποτελεί την πιο απλή και ευέλικτη μορφή επιχείρησης, κάνοντάς τη ιδιαίτερα δημοφιλή σε όποιον αποφασίσει να επιλέξει το «επιχειρείν» αντί για την εξαρτημένη εργασία.

Με τη χώρα, ωστόσο, εν μέσω οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, οι συζητήσεις περί μη βιωσιμότητας των ατομικών επιχειρήσεων άρχισαν να κατακλύζουν την αγορά. Οι φορολογούμενοι – επιχειρηματίες κατακρίνουν το φορολογικό σύστημα και τις φοροεισπρακτικές πολιτικές και παρουσιάζονται απαισιόδοξοι για το μέλλον.

Θέλοντας να κατανοήσουν και να επιβεβαιώσουν ή να διαψεύσουν αυτήν την άποψη, οι συγγραφείς επιχειρούν να αποκωδικοποιήσουν το φορολογικό σύστημα και το νομοθετικό καθεστώς λειτουργίας της ατομικής επιχείρησης και να δημιουργήσουν έναν οδηγό που θα βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει πώς λειτουργεί η ατομική επιχείρηση, πώς προσδιορίζεται το εισόδημά της και πώς αυτό φορολογείται.

Στην προσπάθειά τους αυτή, μελετούν τη νομοθεσία, συμπυκνώνουν το περιεχόμενό τους και το μεταφέρουν με απλή γραφή, αφήνοντας εκτός τις επί μέρους πολύπλοκες διατάξεις που αφορούν ιδιαίτερες και σπανίως εμφανιζόμενες περιπτώσεις.

Ξεκινώντας με τα χαρακτηριστικά της ατομικής επιχείρησης, παρουσιάζουν τα βιβλία που τηρούνται και τον τρόπο που αυτά απεικονίζουν τα λογιστικά γεγονότα, περιγράφουν τη διαδικασία προσδιορισμού του οικονομικού αποτελέσματος και εξετάζουν το πώς φορολογείται αυτό το αποτέλεσμα.

Με το πέρας της διαδικασίας, συγκεντρώνουν τις δυσκολίες που συνάντησαν, τις συνδυάζουν με το σύστημα φορολόγησης και εκφράζουν τα συμπεράσματα και τους προβληματισμούς τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ατομική επιχείρηση αποτελεί την επικρατέστερη μορφή επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα. Παράλληλα, ένα μεγάλο μέρος φορολογούμενων την επιλέγει σαν δραστηριότητα αντί της εξαρτημένης εργασίας. Χαρακτηριστικά όπως η αυτονομία και η ευελιξία στον τρόπο λειτουργίας, την έκαναν ιδιαίτερα δημοφιλή τις τελευταίες δεκαετίες.

Σήμερα, στα χρόνια της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, η πλειοψηφία των επιχειρηματιών διαμαρτύρεται για την ύπαρξη υψηλής φορολογίας που, σε συνδυασμό με την περιορισμένη αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, καθιστά την ατομική επιχείρηση μη βιώσιμη και τη διαχείρισή της δυσβάσταχτη.

Θέλοντας να ερευνήσουν το βάσιμο ή αβάσιμο της άποψης αυτής, οι συγγραφείς επιχειρούν να ξεδιαλύνουν το φορολογικό τοπίο γύρω από την ατομική επιχείρηση. Στόχος είναι η δημιουργία ενός είδους οδηγού που θα συγκεντρώνει όλα όσα πρέπει να ξέρει κανείς για τα χαρακτηριστικά της ατομικής επιχείρησης, τι είναι και πώς προκύπτει το εισόδημά της και πώς, τελικά, αυτό φορολογείται.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, χρειάστηκε αρκετή μελέτη του φορολογικού συστήματος αλλά και της νομοθεσίας περί του προσδιορισμού του οικονομικού αποτελέσματος. Οι νομοθετικές διατάξεις και αποφάσεις συμπυκνώνονται σε ένα περιεκτικό κείμενο με απλή γραφή, αφήνοντας απέξω ιδιαίτερα δύσκολες περιπτώσεις που συναντώνται σπάνια και θα προκαλούσαν σύγχυση στον αναγνώστη, καθώς περιέχουν όρους και έννοιες που είναι κατανοητές μόνο από τους ειδικούς του χώρου.

Η μέθοδος που επιλέχθηκε είναι ο επιμερισμός του προβλήματος σε τέσσερα μέρη. Θεωρήθηκε χρήσιμη η δημιουργία σχεδόν αυτόνομων κεφαλαίων που το καθένα καταπιάνεται με ένα ερώτημα ή θέμα μέχρι να το καλύψει πλήρως. Η γνώση που προκύπτει, καλύπτει τις έννοιες που χρησιμοποιούνται στα ακόλουθα κεφάλαια, έννοιες που διαφορετικά θα έπρεπε να εξηγηθούν με ενδιάμεσες αναφορές και παραπομπές.

Το πρώτο κεφάλαιο εισάγει τον αναγνώστη στην έννοια της ατομικής επιχείρησης. Τι ακριβώς είναι, ποια τα χαρακτηριστικά της και γιατί αποτελεί τόσο δημοφιλή μορφή απασχόλησης. Παραθέτει τις διάφορες μορφές που αυτή μπορεί να έχει, όπως εμπορική, αγροτική ή ελεύθερο επάγγελμα, και αναφέρει τι λογιστικά βιβλία πρέπει ή δύναται να τηρεί.

Έχοντας κατανοήσει τα παραπάνω, ο αναγνώστης συναντά στο δεύτερο κεφάλαιο έννοιες πολύ γνωστές όπως «εισόδημα», «κέρδος», «έξοδα» και «ζημία». Αναλύονται οι όροι αυτοί, διευκρινίζεται τι αποτελεί έσοδο και έξοδο για την επιχείρηση και παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο προσδιορίζεται το οικονομικό αποτέλεσμα και το εισόδημα που θα φορολογηθεί.

Με τη γνώση, πλέον, του τι αποτελεί φορολογητέο εισόδημα από ατομική επιχείρηση, στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση του φορολογικού συστήματος. Εστιάζοντας στην φορολόγηση του ανωτέρω εισοδήματος και κάνοντας απλή αναφορά στο εισόδημα από άλλες πηγές, το κεφάλαιο αυτό δίνει απαντήσεις σε συχνά ερωτήματα, όπως το «γιατί προκύπτει φόρος ενώ η επιχείρηση δεν αποδίδει».

Το τέταρτο κεφάλαιο διαιρείται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος παρουσιάζει ενδεικτικά παραδείγματα, ενώ το δεύτερο συγκεντρώνει τα συμπεράσματα στα οποία οδηγήθηκαν οι συγγραφείς μελετώντας τη νομοθεσία και βλέποντας πώς λειτουργεί το φορολογικό σύστημα. Τα συμπεράσματα αυτά, επικεντρώνονται τόσο στο δίκαιο ή άδικο του τρόπου φορολόγησης, όσο και στην διατύπωση της νομοθεσίας.

Η διατύπωση της νομοθεσίας αποτέλεσε και τη βασική δυσκολία του εγχειρήματος. Παράλληλα, η ύπαρξη ξεχωριστών διατάξεων για επί μέρους ζητήματα που αντιμετωπίζονται διαφορετικά, έκανε τι διαλογή αρκετά δύσκολη διαδικασία. Παρόλα αυτά, τα περισσότερα ερωτήματα ήταν δυνατό να απαντηθούν, ενώ η εξαγωγή των συμπερασμάτων αποδείχθηκε πολύ ευκολότερη της αναμενόμενης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η επιχείρηση είναι μία λέξη που χρησιμοποιείται και ακούγεται ευρέως στην καθημερινότητα μιας κοινωνίας και ειδικά μιας κοινωνίας με ανεπτυγμένη αγορά¹. Ασυναίσθητα μάλιστα, ταυτίζεται με την έννοια του επαγγέλματος, χωρίς αυτό να είναι απόλυτα σωστό ή λάθος.

Δημιουργείται όταν κάποιος, αντί να επιλέξει την εξαρτημένη εργασία², αποφασίζει να διαθέσει αγαθά ή υπηρεσίες που η κοινωνία έχει ανάγκη. Συγκεντρώνονται τα απαραίτητα οικονομικά κεφάλαια και παραγωγικά μέσα και ξεκινά η συναλλαγή με το αγοραστικό κοινό, με σκοπό τη δημιουργία οικονομικού κέρδους που καλύπτει το οικονομικό ρίσκο του ανθρώπου ή της ομάδας ανθρώπων που ανέλαβαν τη δημιουργία της.

Σε αντίθεση με την μισθωμένη εργασία, κύριο χαρακτηριστικό της είναι η αυτοτέλεια σε παραμέτρους όπως το αντικείμενο δραστηριότητας, το ωράριο εργασίας, οι εντός της επιχείρησης συνθήκες και η βεβαιότητα εργασίας για ένα θεμιτό χρονικό διάστημα. Βέβαια, αυτή η αυτοτέλεια δεν είναι απόλυτη και πολλές φορές δεν υφίσταται γιατί οι συνθήκες της αγοράς, οι καιρικές συνθήκες αλλά και η οικονομική κατάσταση του συνόλου των μελών της κοινωνίας, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη δραστηριότητά της.

Κάποιοι άνθρωποι προτιμούν να ιδρύσουν την επιχείρηση μόνοι τους, παίρνοντας το ρίσκο και αναλαμβάνοντας εξ' ολοκλήρου τα έξοδα και τις κάθε είδους υποχρεώσεις, με την προοπτική να έχουν πλήρη έλεγχο της λειτουργίας και αποκλειστική ωφέλεια από τα προσδοκώμενα κέρδη. Άλλοι, αντίθετα, είναι διατεθειμένοι να μοιραστούν το προσδοκώμενο όφελος προκειμένου να συνεργαστούν με άλλους και να μοιράσουν τις ευθύνες και τα έξοδα. Η πρώτη περίπτωση οδηγεί στην ίδρυση μιας ατομικής επιχείρησης, ενώ η δεύτερη στην δημιουργία ενός νομικού προσώπου με τη μορφή μιας εταιρίας, ενός συνεταιρισμού, μιας κοινωνίας κ.λπ..

---

¹ Ο όρος « Αγορά » περιλαμβάνει το φυσικό ή το νοητό χώρο και όλους τους τρόπους επικοινωνίας με τους οποίους πραγματοποιούνται συναλλαγές. Μπορεί να διακριθεί σε «αγορά αγαθών», «αγορά εργασίας», «αγορά παραγωγικών συντελεστών» κλπ. (Θ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Θ. ΛΙΑΝΟΥ, Θ. ΜΠΕΝΟΥ, Γ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ, Μ. ΧΑΤΖΗΠΡΟΚΟΠΙΟΥ, Γ. ΧΡΗΣΤΟΥ, «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ», εκδ. Μπένου, 2002)

² Στην εξαρτημένη ή μισθωμένη εργασία, ο εργαζόμενος εργάζεται στο όνομα του εργοδότη, ο οποίος τον αμείβει τακτικά και αναλαμβάνει την ασφάλισή του.

1.1 Η ατομική επιχείρηση

Η ατομική επιχείρηση αποτελεί την πιο απλή και ευέλικτη μορφή ως προς τον τρόπο και το ωράριο λειτουργίας.. Αφήνει τον πλήρη έλεγχο στον επιχειρηματία που μπορεί να δοκιμάσει να υλοποιήσει τις ιδέες του με τον τρόπο που θεωρεί αποδοτικότερο. Δεν απαιτείται η συγκέντρωση ενός ελάχιστου κεφαλαίου για την ίδρυσή της, ενώ και η ίδια διαδικασία απλοποιείται.

Από την άλλη μεριά, αυτός ο πλήρης έλεγχος απαιτεί έναν συνεχώς αυξανόμενο χρόνο ασχολίας που μπορεί να κουράσει τον επιχειρηματία και να τον οδηγήσει σε κακή διαχείριση. Αυτά όμως εξαρτάται και από το αντικείμενο δραστηριότητας και το μέγεθός της.

Πού συναντάται : Η ατομική επιχείρηση συναντάται συνήθως σε μικρού εύρους αγορές, προτιμάται όταν πρόκειται για οικογενειακή δραστηριότητα, ενώ συνήθως αποτελείται από το φυσικό χώρο που έχει δηλωθεί ως έδρα και το πολύ ένα υποκατάστημα ή αποθήκη. Υπάρχουν, βέβαια, και ατομικές επιχειρήσεις με τεράστια δραστηριότητα που καμιά φορά ξεπερνά και τα όρια μιας πόλης. Σε τέτοιες περιπτώσεις όμως η μετατροπή της κάποια στιγμή σε κάποια μορφή εταιρίας είναι μονόδρομος, καθώς αλλάζει τελείως η φορολογική αντιμετώπιση αλλά και η ευθύνη ως προς οποιαδήποτε οικονομική, νομική ή ηθική υποχρέωση.

Μέγεθος ατομικής επιχείρησης: Μια επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως «μικρή» ή «μεγάλη» με βάση κριτήρια όπως η φυσική έκταση που της ανήκει, ο αριθμός καταστημάτων και προσωπικού που διαθέτει, ο όγκος και αριθμός των αγαθών που διακινούνται και τα έσοδα που φαινομενικά ή πραγματικά πραγματοποιεί. Αυτό το τελευταίο κριτήριο, επηρεάζει άμεσα την λογιστική παρακολούθηση και αντιμετώπισή της.

Ταύτιση της επιχείρησης με το φυσικό πρόσωπο: Η επιχείρηση θα είναι, επί της ουσίας, το ίδιο το φυσικό πρόσωπο. Δεν έχει αυτόνομη νομική προσωπικότητα και Α.Φ.Μ. γι' αυτό και δεν απαιτείται κανένας νομικός τύπος (εταιρικό, ιδιωτικό συμφωνητικό κλπ) και καμία υποχρέωση για ελάχιστο καταβληθέν κεφάλαιο. Η επωνυμία της και το ΑΦΜ της ταυτίζονται με αυτά του επίδοξου επιχειρηματία, όπως

συμβαίνει και με το όφελος, τις ευθύνες και τις φορολογικές υποχρεώσεις τις.

1.2 Εμπορικές, γεωργικές και λοιπές επιχειρήσεις

Οι επιχειρήσεις διαχωρίζονται σε κατηγορίες βάσει της φύσεως του αντικειμένου δραστηριότητάς τους.

Παρόλο που ο ισχύων Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος³ δεν κάνει διακρίσεις και χρησιμοποιεί την έννοια «επιχειρηματική δραστηριότητα» για κάθε είδους επιχείρηση, εν τούτοις ο διαχωρισμός ισχύει μέσω των διατάξεων που δημοσιεύονται και αφορούν φορολογικές υποχρεώσεις ανά κατηγορία επαγγελμάτων. Έτσι, τελικά διακρίνονται οι εμπορικές επιχειρήσεις, οι γεωργικές και τα ελεύθερα επαγγέλματα όπως αυτά ορίστηκαν από το Νόμο 2238/1994.

Έτσι λοιπόν, δεν υπάρχει διάκριση των επιχειρήσεων ως προς το τι γίνεται αποδεκτό ως έσοδο ή έξοδο στο όνομα της επιχείρησης, όπως αυτά ορίζονται από τον Κ.Φ.Ε.. Υπάρχει διάκριση όμως ως προς κάποιες φορολογικές υποχρεώσεις έμμεσων και άμεσων φόρων εν μέσω του φορολογικού έτους⁴, και ως προς την απεικόνιση των συναλλαγών - όπως αυτή ορίζεται από τον Κώδικα Φορολογικής απεικόνισης Συναλλαγών .

Ως προς τις φορολογικές υποχρεώσεις διακρίνονται οι εμπορικές επιχειρήσεις, οι γεωργικές και τα ελεύθερα επαγγέλματα όπως αυτά ορίστηκαν από το τέως Κ.Φ.Ε. Ως προς την απεικόνιση συναλλαγών υπάρχει και η διάκριση σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και πώλησης αγαθών⁵.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 48 § 1 του παλαιού Κ.Φ.Ε.⁶, ως ελεύθερα επαγγέλματα ορίζονται το επάγγελμα του γιατρού, οδοντογιατρού, κτηνίατρο, φυσιοθεραπευτή, βιολόγου, ψυχολόγου, μαίας, δικηγόρου, δικολάβου, συμβολαιογράφου, άμισθου υποθηκοφύλακα, δικαστικού επιμελητή, αρχιτέκτονα, μηχανικού, τοπογράφου, χημικού, γεωπόνου, γεωλόγου, δασολόγου, ωκεανογράφου, σχεδιαστή, δημοσιογράφου, συγγραφέα, διερμηνέα, ξεναγού, μεταφραστή, καθηγητή,

³ Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος εκφράζεται με το Νόμο 4172/2013 (Φ.Ε.Κ. 167 Α'), κωδικοποιημένο μέχρι και την ΠΟΛ 1056/02.03.15

⁴ Ο όρος «φορολογικό έτος» αντικαθιστά τις έννοιες «διαχειριστική περίοδος» και «οικονομικό έτος» που χρησιμοποιούσε ο παλιός Κ.Φ.Ε.

⁵ Η διάκριση αυτή αφορά κυρίως τη χρήση φορολογικής ταμιακής μηχανής

⁶ Ο παλιός Κ.Φ.Ε. εκφραζόταν με το νόμο 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151/16-09-1994)

δασκάλου, καλλιτέχνη, γλύπτη ή ζωγράφου ή σκιτσογράφου ή χαράκτη, ηθοποιού, εκτελεστή μουσικών έργων ή μουσουργού, καλλιτεχνών των κέντρων διασκέδασης, χορευτή, χορογράφου, σκηνοθέτη, σκηνογράφου, ενδυματολόγου, διακοσμητή, οικονομολόγου, αναλυτή, προγραμματιστή, ερευνητή ή συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτεχνικού, αναλογιστή, κοινωνιολόγου, κοινωνικού λειτουργού και εμπειρογνώμονα. Στα ελεύθερα επαγγέλματα εντάσσονται επίσης και οι ορκωτοί λογιστές, τα παραϊατρικά επαγγέλματα, οι μαλάκτες (μασέρ), ο θεραπευτής κάλων, οστράκων, νυχιών, κ.λπ. ως παραϊατρικό επάγγελμα, ο αναλογιστής ασφαλιστικών επιχειρήσεων, οι σχεδιαστές υφασμάτων (η μεταφορά του σχεδίου σε ύφασμα τρίτων με δικά του μέσα είναι εργασία φασόν), μεταφραστές γραπτού λόγου, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι – παιδοψυχολόγοι, βιολόγοι, γεωλόγοι και ωκεανογράφοι.

Τέλος, υπάρχει και κατηγοριοποίηση όσον αφορά κάποιες προϋποθέσεις κατά την ίδρυση, ενώ δημιουργούνται και κάποιες άτυπες κατηγορίες όπως π.χ. επιχειρήσεις μεταπώλησης, μεταποίησης κ.λπ.. Ο τελευταίος άτυπος διαχωρισμός βοηθά στο να γίνει κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας τους στον υποψήφιο επιχειρηματία, χωρίς να προσφέρει κάποια άλλη χρησιμότητα.

Εμπορικές επιχειρήσεις

Ο χαρακτηρισμός μια επιχείρησης ως «εμπορική», παραπέμπει σε δραστηριότητα που έχει να κάνει με το εμπόριο, δηλαδή την αγοραπωλησία υλικών και άυλων αγαθών. Ωστόσο, όσον αφορά τη φορολογική αντιμετώπιση, έγινε ήδη γνωστό ότι η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει όλες τα επί μέρους είδη επιχειρήσεων όπως εμπορικές, τεχνικές, κατασκευαστικές κ.λπ.. Κάθε επιχείρηση που δεν είναι γεωργική ή ελεύθερο επάγγελμα εντάσσεται εδώ.

Οι εμπορικές επιχειρήσεις διακρίνονται στις εξής κατηγορίες που τις διαφοροποιούν ως προς κάποιες υποχρεώσεις κατά την απεικόνιση των συναλλαγών τους.

- Επιχειρήσεις πώλησης
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών
- Μικτές επιχειρήσεις
- Τεχνικές - κατασκευαστικές

Τέλος, υπάρχουν και κάποιες ξεχωριστές υποκατηγορίες όπως τα επονομαζόμενα

«κλειστά επαγγέλματα», που δεν παρουσιάζουν καμία ιδιαιτερότητα, όμως, ως προς τη φορολογική ταυτότητα και αντιμετώπισή τους.

Ελεύθερα επαγγέλματα

Στην αρχή της ενότητας έγινε λόγος για μια κατηγορία επιχειρήσεων που χαρακτηρίζονται ως ελεύθερα επαγγέλματα. Παρουσιάζουν εξαιρετικές ομοιότητες με την παροχή υπηρεσίας εμπορικής φύσεως, είναι συγκεκριμένα και κατονομάστηκαν στην ίδια παράγραφο. Ενδεικτικά, αναφέρουμε πάλι το επάγγελμα του λογιστή, δικηγόρου, καθηγητή, μουσικού, ψυχολόγου, ιατρού κλπ.

Αυτό που μπορεί κάποιος να παρατηρήσει μελετώντας τα συγκεκριμένα επαγγέλματα, είναι ότι όλα απαιτούν, τυπικά ή άτυπα, κάποιου είδους πιστοποιημένη εκπαίδευση και την καταβολή πνευματικής προσπάθειας και ειδικών γνώσεων. Η έμφαση στην πνευματική προσπάθεια λοιπόν παίζει κυρίαρχο ρόλο. Αυτό είναι το πρώτο στοιχείο που τα διαφοροποιεί σε σχέση με τις εμπορικές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της κατηγορίας, είναι ο προσδιορισμός του τρόπου και του χρόνου απόκτησης του εισοδήματος. Οι υπηρεσίες παρέχονται, τακτικά ή μη, μέσα σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια, τα οποία οριοθετούν και το χρόνο απόκτησης του αντίστοιχου εισοδήματος. Αυτό έχει μεγάλη σημασία στον λογιστικό τρόπο εξεύρεσης και φορολόγησης του, κάτι που θα αναλυθεί περαιτέρω στο αντίστοιχο κεφάλαιο.

Τα δύο αυτά στοιχεία πολλές φορές είναι δυσδιάκριτα, γι' αυτό και τα ελεύθερα επαγγέλματα είναι συγκεκριμένα και κατονομασμένα. Επίσης, αυτά είναι κυρίως υπεύθυνα για το αν κάποιος θα αποφασίσει να δραστηριοποιηθεί σε αυτήν την κατηγορία, αφού τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά

Γεωργικές επιχειρήσεις

Γεωργική επιχείρηση αποτελεί η μη περιστασιακή ενασχόληση με οποιαδήποτε αγροτική, γεωργική ή κτηνοτροφική δραστηριότητα που αποφέρει έσοδα στον ασκούντα. Επί της ουσίας, οποιοσδήποτε πουλάει προϊόντα που σχετίζονται με τις εν λόγω δραστηριότητες, όπως γάλα, φρούτα, μέλι κλπ, ασκεί γεωργική επιχειρηματική δραστηριότητα και τα έσοδά του από αυτήν φορολογούνται τοιουτοτρόπως.

Η διαφορά με τα υπόλοιπα είδη επιχειρήσεων είναι ότι δύνανται να μην υπάγονται σε τήρηση λογιστικών βιβλίων. Η υποχρέωση, ή μη, υπαγωγής τους εξαρτάται από το ύψος των εσόδων που πραγματοποιούν ή από το ύψος των αγροτικών επιδοτήσεων που λαμβάνουν.

1.3 Τήρηση και κατηγορίες βιβλίων - Έκδοση Στοιχείων

Η ίδρυση μιας επιχείρησης συνεπάγεται και την άμεση υπαγωγή της σε μια σειρά φορολογικών κανόνων που ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα απεικονίζει τις συναλλαγές της. Τα παραστατικά που χρησιμοποιούνται ως απόδειξη της συναλλαγής και αποκαλούνται στοιχεία, τα βιβλία που απεικονίζουν κωδικοποιημένα όλα τα γεγονότα και τις πληροφορίες που αφορούν τη λειτουργία της και τυχόν ενέργειες που πρέπει να δηλωθούν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., καθορίζονται από ένα σύνολο διατάξεων του Υπουργείου Οικονομικών που ήταν γνωστό ως Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων, και από 1η Ιανουαρίου του 2013 μετασηματίστηκε και μετονομάστηκε σε Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών.

Στοιχεία

Με τον όρο « στοιχεία », περιγράφεται ένα σύνολο εγγράφων που δύνανται και πρέπει να χρησιμοποιούνται ως αποδεικτικά των διαφόρων συναλλαγών ή ως συνοδευτικά των αγαθών μιας επιχείρησης, και είναι ευρύτερα γνωστά ως « παραστατικά ». Για παράδειγμα, για τα αγαθά που αγοράζονται πρέπει να υπάρχει παραστατικό απόκτησης, για τις οικονομικές συναλλαγές πρέπει να υπάρχει αποδεικτικό έγγραφο κ.ο.κ. . Φυσικά, το κάθε παραστατικό πρέπει να πληροί κάποιες προδιαγραφές και να περιλαμβάνει κάποια συγκεκριμένα στοιχεία της συναλλαγής. Τόσο τα υποχρεωτικά, όσο και τα προαιρετικά αναγραφόμενα στοιχεία, όπως ήδη αναφέρθηκε, καθορίζονται από τον Κ.Β.Σ. - Κ.Φ.Α.Σ.

Τα στοιχεία του Κ.Β.Σ. - Κ.Φ.Α.Σ. διακρίνονται σε δύο μεγάλες ομάδες. Τα συνοδευτικά στοιχεία και τα στοιχεία αξίας.

Στοιχεία αξίας

Τα στοιχεία αξίας είναι τα παραστατικά που αποτυπώνουν το είδος και την αξία συναλλαγής. Είναι αποδεικτικά στοιχεία και βάση αυτών ενημερώνονται τα βιβλία που θα προσδιορίσουν τα έσοδα και τα έξοδα μιας επιχείρησης. Έχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές και κανόνες ως προς το αναγραφόμενο περιεχόμενο και τον τρόπο και το χρόνο συμπλήρωσής τους, το μέγεθος και η εμφάνισή τους, όμως, μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες.

Τα στοιχεία αξίας χωρίζονται σε 2 κατηγορίες, αν και μερικά από αυτά δύνανται να ανήκουν και στις 2. Αυτά που εκδίδονται για συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων (χονδρικές συναλλαγές) και αυτά που εκδίδονται προς ιδιώτες (λιανικές συναλλαγές).

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν :

- **Το Τιμολόγιο** που εκδίδεται για κάθε πώληση αγαθού ή παροχή υπηρεσίας, εντός και εκτός της χώρας. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι συνενωμένα Τιμολόγια με Δελτία Αποστολής, Φορτωτικές, Τιμολόγια Παροχής Υπηρεσιών κλπ, που καταργήθηκαν με την ΠΟΛ 1023 του 2014, δύνανται να εκδίδονται ακόμα, παρόλο που πλέον ενοποιήθηκαν και αντικαταστάθηκαν από το Τιμολόγιο
- **Το Τιμολόγιο Αγοράς Αγροτικών Προϊόντων** που εκδίδεται για αγορές αγροτικών προϊόντων από αγρότες που δεν είναι υπόχρεοι σε έκδοση παραστατικών και τήρηση βιβλίων.
- **Το Πιστωτικό Τιμολόγιο** που εκδίδεται σε περίπτωση επιστροφής προϊόντων από το λήπτη, ή την χορήγηση έκπτωσης σε χρόνο μεταγενέστερο της συναλλαγής.
- **Το ειδικό Στοιχείο Αυτοπαράδοσης** εκδίδεται, με τη μορφή της χονδρικής συναλλαγής, όταν η επιχείρηση διαθέσει δωρεάν ένα προϊόν ή υπηρεσία και τιμολογείται με ειδικό τρόπο. Ως Ειδ.Στ.Αυτ. μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε στοιχείο αξίας, αρκεί να φέρει την συγκεκριμένη ένδειξη.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν :

- **Η απόδειξη Λιανικών Συναλλαγών** που εκδίδεται για κάθε πώληση αγαθού προς ιδιώτη, και αντί για τιμολόγιο όταν η αξία δεν ξεπερνά τα 100 ευρώ, και αν και εφόσον το προϊόν ή υπηρεσία αποτελεί έξοδο (και όχι εμπόρευμα ή Πάγιο Στοιχείο) για την

επιχείρηση λήπτη. Και εδώ, η χρήση Αποδείξεων Παροχής Υπηρεσιών και λιανικής πώλησης είναι ακόμα επιτρεπτή, παρόλο που ενοποιήθηκαν και αντικαταστάθηκαν από την Απόδειξη Λιανικών συναλλαγών. Η ιδιαιτερότητα του συγκεκριμένου παραστατικού είναι ότι πρέπει, υποχρεωτικά, να εκδίδεται από Φορολογική Ταμειακή Μηχανή ή Φορολογικό Ηλεκτρονικό Μηχανισμό, για τα οποία γίνεται ανάλυση στην υποενότητα 1.3.1.3.

•**Η απόδειξη επιστροφής** που εκδίδεται σε περίπτωση επιστροφής ενός προϊόντος από πελάτη ιδιώτη.

•**Το Ειδικό Στοιχείο Αυτοπαράδοσης** εκδίδεται με τη μορφή λιανικής συναλλαγής, όταν η επιχείρηση κάνει ίδια χρήση κάποιου προϊόντος της.

Τέλος, η υποχρέωση έκδοσης Τιμολογίου Αγοράς αγαθών από ιδιώτη καταργήθηκε και πλέον δεν υπάρχει υποχρέωση έκδοσης παραστατικού σε αυτήν την περίπτωση.

Συνοδευτικά Στοιχεία

Τα συνοδευτικά στοιχεία εκδίδονται για αγαθά της επιχείρησης που διακινούνται προς πώληση, και για τα οποία δεν έχει εκδοθεί παραστατικό αξίας κατά την έξοδό τους από το κατάστημα.. Σκοπός τους είναι να γνωστοποιούν τον τόπο και την ποσότητα των διακινούμενων αγαθών και όχι την αξία η οποία μπορεί, ωστόσο, να αναγράφεται προαιρετικά. Ο ρόλος τους δεν μπορεί να συγκριθεί αυτόν που είχαν έως και το 2013, όντας υποχρεωτικά σε κάθε είδος διακίνησης, διεπόμενα από αυστηρότατους νόμους και κυρώσεις για τη μη έκδοσή τους.

Η πιο γνωστή μορφή-τίτλος συνοδευτικού στοιχείου, είναι το Δελτίο Αποστολής, καθώς αυτός ήταν υποχρεωτικά ο τίτλος του συνοδευτικού στοιχείου μέχρι και το 2013. Τώρα πια, δεν υπάρχει υποχρεωτικός τίτλος για το συνοδευτικό στοιχείο, οφείλει όμως να είναι σαφής και ενδεικτικός της χρήσης του. Τα περισσότερα φέρουν τον τίτλο “Δελτίο Αποστολής” ή “Συνοδευτικό Μεταφοράς Μη Τιμολογηθέντων Αποθεμάτων”.

Τέλος, η έκδοση συνοδευτικών στοιχείων δεν είναι υποχρεωτική για αγαθά που διακινούνται με σκοπό πέραν την πώλησης, πολλές φορές όμως μπορεί να είναι χρήσιμα για την παρακολούθηση της πορείας των αγαθών εντός και εκτός επιχείρησης.

Φορολογική Ταμειακή Μηχανή

Η φορολογική ταμειακή μηχανή είναι μία ειδικά σχεδιασμένη και προγραμματισμένη υπολογιστική συσκευή, με καταχωρημένα στη μνήμη της όλα τα διακινούμενα προϊόντα της επιχείρησης, η οποία εκδίδει μηχανογραφικά την απόδειξη λιανικής. Αναγράφει τα είδη, την ποσότητα και την αξία των προϊόντων που πωλούνται, τόσο ανά μονάδα μέτρησης, όσο και συνολικά. Στο τέλος της ημέρας, εκδίδει ένα ειδικό δελτίο με την ένδειξη “Z”, που περιέχει το σύνολο των ημερήσιων εσόδων ανά είδος το οποίο καταχωρείται στα βιβλία των εσόδων.

Ο Φορολογικός Ηλεκτρονικός Μηχανισμός είναι ένας ειδικά προγραμματισμένος υπολογιστής που εκδίδει τις αποδείξεις αντί για την ταμειακή μηχανή. Μέχρι και το 2013, οπότε και ίσχυε η θεώρηση των στοιχείων, υπήρχαν ιδιαίτερες οδηγίες, διατάξεις και διαδικασίες που έπρεπε να ακολουθούνται, από 1η Ιανουαρίου 2014 όμως, αποτελούν απλώς μία εναλλακτική μορφή ταμειακής μηχανής και διέπονται από τις ίδιες προδιαγραφές και διατάξεις.

Η μη χρήση ταμειακής μηχανής και η λανθασμένη ή καθόλου δήλωσή της στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του υπουργείου οικονομικών, επιφέρει βαριές κυρώσεις στην επιχείρηση με τη μορφή υψηλών χρηματικών προστίμων.

Βιβλία

Με τον όρο λογιστικά βιβλία περιγράφεται ένα σύνολο χειρόγραφων ή μηχανογραφικών εντύπων και ειδικών βιβλίων, στα οποία απεικονίζονται όλες οι συναλλαγές της επιχείρησης, βάσει των στοιχείων που έχουν εκδοθεί για καθεμία από αυτές. Ο χρόνος ενημέρωσής τους είναι προκαθορισμένος από τον Κ.Φ.Α.Σ., όπως επίσης το περιεχόμενο και ο τρόπος απεικόνισης. Στο τέλος του λογιστικού έτους (που συνήθως συμβαδίζει με το ημερολογιακό), τα οικονομικά στοιχεία των λογιστικών βιβλίων προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό το φορολογητέο εισόδημα της επιχείρησης.

Υπάρχουν δύο κατηγορίες τηρούμενων βιβλίων. Η απλογραφική μέθοδος απεικόνισης και η διπλογραφική. Οι διαφορές τους είναι αρκετές και ουσιώδεις αλλά κοινός σκοπός τους δεν είναι άλλος από τη σωστή παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων και μεγεθών.

Η ένταξη στην κάθε κατηγορία βιβλίων της ατομικής επιχείρησης και της προσωπικής εταιρίας αποφασίζεται με βάση το ύψος του ετήσιου ακαθάριστου

εισοδήματος που παρουσίασε την αμέσως προηγούμενη χρονιά, ενώ οι κεφαλαιουχικές εταιρίες εντάσσονται υποχρεωτικά στην διπλογραφική μέθοδο. Οι νέες ατομικές επιχειρήσεις και προσωπικές εταιρίες εντάσσονται στην απλογραφική μέθοδο.

Το όριο του ύψους ακαθάριστων εσόδων που καθορίζει την ένταξη σε μία εκ των δύο κατηγοριών είναι ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ (1.500.000 €). Μέχρι και το ύψος αυτό η επιχείρηση ακολουθεί την απλογραφική μέθοδο τήρησης, ενώ πάνω από αυτό εντάσσεται, υποχρεωτικά, στη διπλογραφική. Φυσικά, μπορούν να ενταχθούν και στη διπλογραφική αλλά δεν είναι καθόλου συμφέρουσα επιλογή, τόσο χρονικά όσο και σε θέμα χρηματικού κόστους.

Κλείνοντας, το άρθρο 4 του Κ.Φ.Α.Σ. επιτρέπει την ένταξη στην απλογραφική μέθοδο, ανεξαρτήτως ύψους εσόδων, για επιχειρήσεις που ασκούν αποκλειστικά τις δραστηριότητες του πράκτορα εφημερίδων και περιοδικών, του πωλητή υγρών καυσίμων, του χονδρεμπόρου καπνοβιομηχανιών προϊόντων και του εκμεταλλευτή πλοίου δεύτερης κατηγορίας του Ν.27/1975.

Απλογραφική μέθοδος

Η απλογραφική μέθοδος, ευρύτερα γνωστή και ως « βιβλία Β' κατηγορίας », είναι η απλούστερη και λιγότερο απαιτητική εκ των δύο κατηγοριών όσον αφορά τον τρόπο ενημέρωσης των βιβλίων. Η προσοχή επικεντρώνεται στην ακριβή καταχώρηση των δεδομένων με βάση τα παραστατικά, όμως η διαδικασία εξαγωγής και προσδιορισμού του οικονομικού αποτελέσματος είναι αρκετά απλή και δεν απαιτείται καμία δημοσίευσή του στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Επίσης, όπως θα γίνει κατανοητό σε επόμενες ενότητες, δίνεται μικρότερη έμφαση σε κάποιες λεπτομέρειες των συναλλαγών, όπως π.χ. τον τρόπο και το χρόνο εξόφλησής τους.

Περιλαμβάνει τα εξής βιβλία :

Το Βιβλίο Εσόδων Εξόδων : Πρόκειται για το βασικό βιβλίο και αποτελεί την οικονομική εικόνα της επιχείρησης. Σύμφωνα με το Άρθρο 4, § 18 του ΚΦΑΣ, ενημερώνεται υποχρεωτικά μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα κάθε ημερολογιακού τριμήνου και όχι πέραν από το χρόνο που υποβάλλεται εμπρόθεσμα η περιοδική δήλωση του Φ.Π.Α.. Σε αυτό καταχωρούνται σε ξεχωριστές στήλες τα έσοδα της επιχείρησης ανά κατηγορία εσόδου και συντελεστή ΦΠΑ, οι αγορές της επιχείρησης ανά κατηγορία

αγαθού και συντελεστή ΦΠΑ, ομοίως και τα έξοδα και οι αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων. Κάθε εγγραφή περιλαμβάνει το είδος του παραστατικού, τον αύξοντα αριθμό του, την ημερομηνία έκδοσής του, τον ΑΦΜ του συναλλασσόμενου και την επωνυμία του.

Το εν λόγω βιβλίο μπορεί να έχει χειρόγραφη ή μηχανογραφημένη μορφή. Η μηχανογράφηση προσφέρει μεγάλα πλεονεκτήματα, ειδικά όσον αφορά επιχειρήσεις με συχνές συναλλαγές, καθώς αυτοματοποιεί τη διαδικασία, διατηρεί βάση δεδομένων των συναλλασσόμενων ενώ υπάρχει περιθώριο διόρθωσης και συμπλήρωσης οποιαδήποτε στιγμή εντός του χρόνου ενημέρωσής του. Ο ΚΦΑΣ ορίζει ότι το μηχανογραφικό βιβλίο δεν απαιτείται να είναι εκτυπωμένο, πρέπει όμως να είναι άμεσα εκτυπώσιμο σε περίπτωση που ζητηθεί από κάποιο ελεγκτικό κλιμάκιο.

Τέλος μπορεί να θεωρηθεί αυτονόητο ότι η ενημέρωσή του επιτρέπεται οποιαδήποτε στιγμή εντός του χρόνου ενημέρωσης που αναφέρθηκε, κάτι που άλλωστε συνηθίζεται και βοηθά πολύ στην λειτουργία της επιχείρησης.

Το βιβλίο απογραφών : Πρόκειται για βιβλίο που τηρείται, υποχρεωτικά εφόσον τα ετήσια ακαθάριστα έσοδά του από την πώληση αγαθών υπερέβησαν το όριο των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ και προαιρετικά σε κάθε άλλη περίπτωση. Η επιλογή της προαιρετικής τήρησής του όμως δημιουργεί την υποχρέωση της συνεχόμενης πενταετούς τήρησής του. Ενημερώνεται, με την ποσοτική καταχώρηση των αποθεμάτων, μέχρι την 20ή Φεβρουαρίου του επόμενου έτους και, αναλόγως της μεθόδου αποτίμησης και των εσόδων και εξόδων, δύναται να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό το οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης.

Διπλογραφική μέθοδος

Η διπλογραφική μέθοδος, αποκαλούμενη και « Βιβλία Γ' Κατηγορίας », είναι μία πολύπλοκη μέθοδος με μεγάλη έμφαση στη λεπτομέρεια κάθε συναλλαγής. Τα δεδομένα καταχωρούνται με βάση τα παραστατικά αλλά, σε αντίθεση με την απλογραφική μέθοδο, πληροφορίες όπως ο τρόπος και ο τρόπος εξόφλησης ή ολοκλήρωσης της συναλλαγής θεωρούνται ιδιαίτερες σημαντικές. Η διαδικασία εξαγωγής του αποτελέσματος είναι αρκετά μακροσκελής και καταλήγει στις οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες απαιτούν υπογραφή πιστοποιημένου λογιστή και δημοσιεύονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Στη διπλογραφική μέθοδο, συναντώνται οι έννοιες « ισολογισμός, ισοζύγιο, ταμιακή ροή, λογαριασμοί, Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο »και άλλες, οι οποίες απαιτούν εξειδικευμένη γνώση και είναι δύσκολα κατανοητές από ανθρώπους εκτός του χώρου της λογιστικής.

Τα βιβλία που τηρούνται είναι τα εξής :

Το ημερολόγιο : Πρόκειται για το πρώτο βιβλίο που ενημερώνεται και από αυτό μεταφέρονται οι πληροφορίες στα υπόλοιπα. Ο χρόνος ενημέρωσής του είναι μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα από την έκδοση ή λήψη του κατά περίπτωση δικαιολογητικού παραστατικού. Η μορφή της καταχώρησης γίνεται με ημερολογιακές εγγραφές και περιλαμβάνει τον αύξοντα αριθμό του δικαιολογητικού, την ημερομηνία τους λογαριασμούς που χρεώνονται ή πιστώνονται με τα αντίστοιχα ποσά και μια αιτιολογία εγγραφής του άρθρου. Στο επόμενο κεφάλαιο θα υπάρξει αναλυτικότερη περιγραφή του τρόπου καταχώρησης.

Το Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων : Σε αυτό καταγράφονται στοιχεία για το κάθε ΠΠΣ που αποκτάται, αποσβένεται ή καταργείται από την επιχείρηση. Ο χρόνος ενημέρωσής του είναι μέχρι το τέλος του κλεισίματος ισολογισμού.

Το Βιβλίο απογραφών : Μετά από καταμέτρηση και αποτίμηση, καταγράφονται σε αυτό όλα τα αγαθά που κατέχει η επιχείρηση κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Το περιθώριο ενημέρωσης είναι μέχρι την 20ή ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου.

Ηλεκτρονικός φάκελος ελέγχου : Ενημερώνεται μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα της λήξης της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος με τα αναλυτικά δεδομένα του τελευταίου προσωρινού και του οριστικού ισοζυγίου των λογαριασμών όλων των βαθμίδων, των ημερολογίων, του βιβλίου απογραφών και ισολογισμού, των πληροφοριών της παραγράφου 23 του άρθρου 4, και του μητρώου παγίων, εφόσον αυτά τηρούνται μηχανογραφικά.

Όλα τα παραπάνω βιβλία ενημερώνονται υποχρεωτικά σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο όσον αφορά την δομή, την ονοματολογία και το περιεχόμενο

κάποιων εκ των λογαριασμών. Εξαίρεση αποτελούν οι υπόχρεοι που τα ενημερώνουν σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.), όπως και οι υπόχρεοι για τους οποίους άλλες διατάξεις επιβάλλουν την τήρηση κλαδικών λογιστικών σχεδίων, με κύριο παράδειγμα τους τραπεζικούς οργανισμούς

Από τους λογαριασμούς που χρησιμοποιούνται πρέπει να προκύπτουν συγκεντρωτικά και αναλυτικά στοιχεία των καταχωρήσεων ώστε να είναι ευχερής η πληροφόρηση ή η επαλήθευση σε περίπτωση τακτικού ή έκτακτου φορολογικού ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Ο προσδιορισμός του εισοδήματος της επιχείρησης και η σωστή παρουσίαση και απεικόνιση της οικονομικής της κατάστασης είναι μια διαδικασία ζωτικής σημασίας για τη σωστή λειτουργία της. Λάθη και ανακρίβειες είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα έχουν σοβαρές συνέπειες σε διαφορετικούς τομείς. Ο επιχειρηματίας είναι πιθανό να πάρει λάθος αποφάσεις βασιζόμενος σε ανακριβή δεδομένα, οι πελάτες και οι προμηθευτές ίσως χάσουν την εμπιστοσύνη τους και οι ελεγκτικές αρχές μπορεί να χρεώσουν υψηλά πρόστιμα που ίσως επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό την βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Το εισόδημα που θα προσδιοριστεί αποτελεί και τη βάση υπολογισμού για τη φορολογία της. Η διαδικασία προσδιορισμού ξεκινάει από τη στιγμή που πραγματοποιείται μια συναλλαγή και ολοκληρώνεται με την υποβολή του εντύπου φορολογίας εισοδήματος. Όπως ειπώθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, κάθε συναλλαγή απεικονίζεται στα βιβλία και στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης τα έσοδα συμψηφίζονται με τα έξοδα. Το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι κέρδος ή ζημία.

Ακαθάριστο, Καθαρό και Φορολογητέο Εισόδημα

Το εισόδημα, ως έννοια, συναντάται με τρεις μορφές : Ακαθάριστο, Καθαρό, και Φορολογητέο. Κατά τη λογιστική διαδικασία το καθαρό εισόδημα διαχωρίζεται σε «εκμετάλλευσης» και «χρήσης». Πρόκειται όμως για

- Το **ακαθάριστο εισόδημα**, ευρύτερα γνωστό και ως « τζίρος » είναι το σύνολο των εσόδων της επιχείρησης
- Το **Οργανικό καθαρό εισόδημα ή αποτέλεσμα εκμετάλλευσης**, αποκαλούμενο και «κέρδος» προκύπτει όταν από το ακαθάριστο αφαιρεθούν οι επαγγελματικές δαπάνες – συμπεριλαμβανομένων αποσβέσεων και το κόστος κτήσης των αγαθών. Ο γενικευμένος ορισμός μπορεί να απεικονιστεί με τη σχέση :

Οργ. Καθαρό Εισόδημα = Ακαθ. Εισόδ. – Επαγγελματικές Δαπάνες – Κόστος Κτήσης Αγαθών

- Το **καθαρό Εισόδημα Χρήσης** είναι και το πραγματικό κέρδος της επιχείρησης. Προκύπτει όταν από το οργανικό αφαιρεθούν αυτά που ονομάζονται μη λειτουργικά έξοδα, όπως έκτακτες ζημιές εκποίησης, προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων κ.ά..
- Τέλος, το **Φορολογητέο εισόδημα** προκύπτει όταν το καθαρό εισόδημα χρήσης συμψηφιστεί, προαιρετικά, με ζημιές προηγούμενης χρήσης. Απεικονίζεται με τη σχέση :

$$\text{Φορολογητέο Εισόδημα} = \text{Καθ. Εισόδ.} - \text{Ζημιές προηγ. Χρήσης}$$

Σε αυτό το σημείο πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο υπολογισμός των εσόδων, εξόδων και οποιουδήποτε άλλου ποσού γίνεται με βάση την καθαρή αξία, απαλλαγμένη από την επιβάρυνση των έμμεσων φόρων που, συνήθως, το βαρύνουν.

2.1 Ακαθάριστα Έσοδα Επιχείρησης

Σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος⁷, το σύνολο των εσόδων που πραγματοποιούνται στο όνομα επιχείρησης αποτελούν το ακαθάριστο εισόδημά της. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι *«Ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα από τις επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, καθώς και το προϊόν της εκκαθάρισής της, όπως αυτά προκύπτουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους»*, ενώ στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου εξηγεί και την έννοια της επιχειρηματικής συναλλαγής ως *«κάθε μεμονωμένη ή συμπτωματική πράξη με την οποία πραγματοποιείται συναλλαγή ή και η συστηματική διενέργεια πράξεων στην οικονομική αγορά με σκοπό την επίτευξη κέρδους. Κάθε τρεις ομοειδείς συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα εντός ενός εξαμήνου θεωρούνται συστηματική διενέργεια πράξεων.»*⁸

⁷ Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος εκφράζεται με το Νόμο 4172/2013 (Φ.Ε.Κ. 167 Α'), κωδικοποιημένο μέχρι και την ΠΟΛ 1056/02.03.15

⁸ Η ίδια παράγραφος αποσαφηνίζει και την περίπτωση αγοραπωλησίας κρατικών ομολόγων και χρηματιστηριακών τίτλων. Αφορά όμως το τι θεωρείται επιχείρηση (κεφάλαιο 1) και δεν κρίθηκε σκόπιμο

Τα παραπάνω καθιστούν σαφές ότι κάθε έσοδο στο όνομα της επιχείρησης αποτελεί ακαθάριστο εισόδημα, ενώ η τελευταία πρόταση απαντάει και στο ερώτημα ποιες περιπτώσεις συναλλαγών ενός φυσικού προσώπου τον οδηγούν, ουσιαστικά, να κάνει έναρξη ως επαγγελματίας, όπως διατυπώθηκε αναλυτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο.

2.2 Επαγγελματικές Δαπάνες , Αγορές και Καθαρό Εισόδημα

Τα καθαρά έσοδα της προηγούμενης ενότητας δεν αποτελούν κέρδος για την επιχείρηση. Η λειτουργία της έχει δαπάνες για αγορά πρώτων υλών, εμπορευμάτων και λειτουργικών αγαθών και λειτουργικά έξοδα όπως μισθούς εργαζομένων, ασφαλιστικές εισφορές, λογαριασμούς κοινής ωφελείας, ενοίκια κ.ά.. Όταν όλα τα παραπάνω έσοδα και έσοδα συμψηφιστούν, προκύπτει το καθαρό αποτέλεσμα. Αν τα έσοδα υπερκαλύπτουν τα έξοδα προκύπτει κέρδος, αν όχι προκύπτει ζημία. Η ζημία μεταφράζεται ως «αρνητικό ή μηδενικό καθαρό εισόδημα» και όχι ως «έλλειψη καθαρού εισοδήματος»

2.2.1 Επαγγελματικές Δαπάνες

Είναι εύκολα κατανοητό και σαφές ότι οι δαπάνες για αγορά πρώτων υλών και εμπορευμάτων αποτελούν λειτουργικό έξοδο για την επιχείρηση και προσμετρούνται στον υπολογισμό του οικονομικού αποτελέσματος. Οι λοιπές επαγγελματικές δαπάνες, όμως, αποτελούσαν πάντα ένα πεδίο διερεύνησης ως προς το ποιες αποτελούν λειτουργικό έξοδο και πρέπει να συνυπολογίζονται και ποιες δε βαρύνουν πραγματικά την επιχείρηση οπότε και έπρεπε να μένουν εκτός υπολογισμού.

Σχετικά με τις εκπιπόμενες δαπάνες, ο Κ.Φ.Ε. αναφέρει στο άρθρο 22 *«Κατά τον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα, επιτρέπεται η έκπτωση όλων των δαπανών, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 23 του Κ.Φ.Ε., οι οποίες:*

- α) πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης ή κατά τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές*
- β) αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και η αξία της συναλλαγής δεν κρίνεται κατώτερη ή ανώτερη της αγοραίας, στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η Φορολογική*

να αναφερθεί εκ νέου.

Διοίκηση,

γ) εγγράφονται στα τηρούμενα βιβλία απεικόνισης των συναλλαγών της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται και αποδεικνύονται με κατάλληλα δικαιολογητικά.»

Παρά τη σαφή αυτή διατύπωση, οι έκτακτες διατάξεις για εξακολούθηση της ισχύος του άρθρου του Νόμου 3842/2010⁹ για τη φορολογική αναμόρφωση και η ΠΟΛ 1043/2014 περιέπλεκαν την κατάσταση, δίνοντας οδηγίες για μερική έκπτωση κάποιων δαπανών όπως οι λογαριασμοί κινητής τηλεφωνίας και τα έξοδα μετακίνησης του επιχειρηματία ή του προσωπικού. Για τη χρήση 2014 έχει προβλεφθεί χρήση των οδηγιών του ισχύοντος Κ.Φ.Ε. χωρίς ειδικές διατάξεις, θεωρείται όμως πολύ πιθανό να δοθεί εκ νέου οδηγία για επιμερισμό των εν λόγω εξόδων.¹⁰

Παρόλο που οι λειτουργικές δαπάνες είναι δύσκολο να καταγραφούν μία προς μία και είναι δυνατό να δημιουργούνται συνεχώς καινούριες περιπτώσεις, υπάρχουν κάποιες κατηγορίες που εμφανίζονται στην πλειοψηφία των επιχειρήσεων. Οι πιο συχνά εμφανιζόμενες είναι οι εξής:

Αγορά Πάγιου Εξοπλισμού – Αποσβέσεις : Πάγιος εξοπλισμός είναι οτιδήποτε χρησιμοποιείται στην παραγωγική διαδικασία και λειτουργία της επιχείρησης, χωρίς να ενσωματώνεται στο τελικό προϊόν. Ακίνητα, μηχανήματα και έπιπλα είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις άυλου παγίου εξοπλισμού, όπως τα πνευματικά δικαιώματα.

Όταν η αξία κτίσης κάθε μονάδας παγίου εξοπλισμού δεν υπερβαίνει τα χίλια πεντακόσια ευρώ (1500 €) το ποσό αυτό εκπίπτει ολόκληρο. Όταν το υπερβαίνει εμπίπτει στη διαδικασία των αποσβέσεων, δηλαδή την τμηματική έκπτωσή του ως έξοδο.¹¹

Αγορά αναλώσιμων αγαθών που συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία αλλά δεν αποτελούν πάγιο εξοπλισμό. Καθαριστικά, χαρτικά, είδη γραφείου και υγιεινής είναι συνήθη παραδείγματα.. Όλα εκπίπτουν εις ολόκληρο (100%) εφόσον σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την επιχείρηση¹².

Λογαριασμοί κοινής ωφελείας : Πρόκειται για τους λογαριασμούς ύδρευσης,

---

⁹ Ο Νόμος 3842/2010 (Φ.Ε.Κ. Α' 58/23-04-2010) αποτελούσε τον Κ.Φ.Ε. μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν. 4172/2013

¹⁰ Κατά τη συγγραφή της εργασίας δεν υπήρχε σαφές πλαίσιο και διάταξη για το χειρισμό των επαγγελματικών δαπανών

¹¹ Η ενότητα 2.2.2 εξηγεί την έννοια και λειτουργία των αποσβέσεων

¹² Θεωρείται ευκόλως εννοούμενο ότι είδη προσωπικής χρήσης όπως σαμπουάν, οδοντόκρεμες, ρούχα κλπ δεν μπορούν να δικαιολογηθούν εκτός αν πρόκειται π.χ. για φόρμες εργασίας, σαμπουάν κομμωτηρίου κλπ

ρεύματος, και σταθερής τηλεφωνίας. Εκπίπτει ολόκληρο το ποσό εφόσον έχει εξοφληθεί, ή το μέρος που έχει εξοφληθεί. Φυσικά, ο λογαριασμός θα πρέπει να αφορά την παροχή σε κατάσταση της επιχείρησης και όχι την οικεία του επιχειρηματία., εκτός από την περίπτωση που χρησιμοποιείται ως έδρα η οικεία. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι λογαριασμοί αυτοί εκπίπτουν ακόμα κι αν ο αριθμός παροχής έχει παραμείνει στο όνομα του κατόχου του κτιρίου αντί του επιχειρηματία-εκμισθωτή

Λογαριασμοί Κινητής τηλεφωνίας : Η επίσημη οδηγία για ισχύ του άρθρου 23 του Κ.Φ.Ε., από 1^η Ιανουαρίου 2014, συνεπάγεται την εξ' ολοκλήρου έκπτωση των χρεώσεων κινητής τηλεφωνίας του επιχειρηματία και του προσωπικού, εφόσον ήταν στο όνομα της επιχείρησης και μέχρι έναν αριθμό ανά άτομο.

Αμοιβές τρίτων : Οι αμοιβές που καταβάλλονται προς ελεύθερους επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες προς την επιχείρηση όπως λογιστές, δικηγόροι, μηχανικοί, συνεργεία καθαρισμού κλπ., εκπίπτουν εις ολόκληρο κατά τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος εφόσον, φυσικά, έχει εκδοθεί το νόμιμο παραστατικό από τον συναλλασσόμενο.

Ενοίκια και Κοινόχρηστα : Όταν καταβάλλεται μίσθωμα και κοινόχρηστα για το χώρο που χρησιμοποιείται ως έδρα ή υποκατάστημα, το ποσό εκπίπτει ολόκληρο. Το ίδιο ισχύει και για τη μίσθωση ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών και ακινήτων αγαθών που χρησιμοποιεί η επιχείρηση. Σε περιπτώσεις ιδιόχρησης του χώρου, αν ο ιδιοκτήτης-επιχειρηματίας δηλώνει τεκμαρτό εισόδημα, εκπίπτει και το ποσό αυτό ως δαπάνη.

Καύσιμα, δαπάνες συντήρησης και έξοδα μετακίνησης των Ι.Χ. αυτοκινήτων : Η τρέχουσα νομοθεσία προβλέπει δικαίωμα έκπτωσης των δαπανών που αφορούν τα Ι.Χ αυτοκίνητα που χρησιμοποιεί ο επιχειρηματίας και οι εργαζόμενοι για σκοπό της επιχείρησης.

Έξοδα μισθοδοσίας : Οι αμοιβές των εργαζόμενων και οι εργοδοτικές εισφορές που τις επιβαρύνουν αποτελούν ένα πολύ μεγάλο έξοδο για κάθε εργοδότη. Πρόκειται για δαπάνη που μπορεί να καταστήσει μια επιχείρηση μη βιώσιμη αν υπάρξει λάθος εκτίμηση κατά τον προϋπολογισμό του κόστους και των εσόδων. Το άρθρο 22 του Κ.Φ.Ε. προβλέπει πλήρη έκπτωσή τους από 1^η Ιανουαρίου 2014 αλλά είναι ακόμα ασαφές αν θα πρέπει να έχουν εξοφληθεί υποχρεωτικά μέσω τραπέζης ή αν θα δικαιολογούνται και ποσά που εξοφλήθηκαν σε υποκατάστημα του ασφαλιστικού οργανισμού. Το άρθρο 23 διατυπώνει ρητώς ότι για να εκπέσουν οι ασφαλιστικές εισφορές θα πρέπει να έχουν εξοφληθεί πλήρως, ενώ σε περίπτωση εξακολούθησης της ΠΟΛ 1043/2014 θα χάνουν το

δικαίωμα έκπτωσης όλα τα έξοδα μισθοδοσίας των οποίων οι ασφαλιστικές εισφορές δεν έχουν καταβληθεί ή υπαχθεί σε ρύθμιση¹³ μέχρι την υποβολή της δήλωσης εισοδήματος.

Ασφαλιστικές Εισφορές : Οι ασφαλιστικές εισφορές αποτελούν πάγιο έξοδο που δεν μεταβάλλεται με βάση τις ανάγκες της επιχείρησης. Δεν σχετίζονται με τον αριθμό εργαζομένων αλλά μόνο με την ασφαλιστική κλάση, που λαμβάνει υπ' όψιν το είδος και το μέγεθος της επιχείρησης. Αυτό τις κάνει εύκολα προσδιορίσιμες αλλά για έχουν δικαίωμα έκπτωσης θα πρέπει να έχουν εξοφληθεί. Σαν αποδεικτικό εξόφλησης δεν λαμβάνεται υπ' όψιν το παραστατικό πληρωμής αλλά ετήσια βεβαίωση από το ασφαλιστικό ταμείο, γι' αυτό και η καταχώρησή τους στα βιβλία γίνεται με μία εγγραφή στο τέλος της χρήσης.

Επισφαλείς απαιτήσεις (προβλέψεις) : Όταν υπάρχουν προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων, δηλαδή ποσά χρωστούμενα στην επιχείρηση που προβλέπεται ότι δεν θα εισπραχθούν, η επιχείρηση διατηρεί δικαίωμα έκπτωσης αυτών των ποσών, σύμφωνα με το άρθρο 26 του Κ.Φ.Ε. Ποσά μέχρι χίλια ευρώ (1000 €) εκπίπτουν εις ολόκληρο, ενώ όταν ξεπερνούν αυτό το ύψος εκπίπτουν μερικώς. Σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, το άρθρα 5, 7 και 26 του Κ.Φ.Ε, θέτουν ξεκάθαρα όρια για το ύψος των προβλέψεων αυτών.

Πέραν των συνηθισμένων αυτών δαπανών, το είδος, η μορφή και η ιδιαιτερότητα κάθε επιχείρησης μπορεί να εμφανίζει και να απαιτεί έξοδα λειτουργίας που είναι σπάνια έως και πρωτοεμφανιζόμενα, όπως συνδρομές σε επιστημονικά και μη περιοδικά, ασφάλιστρα, έξοδα επιμόρφωσης και εκπαίδευσης προσωπικού, έξοδα διανυκτερεύσεως και διατροφής πελατών κ.ά. Τα εν λόγω έξοδα και ο λογιστικός χειρισμός τους αποτελούσαν πονοκέφαλο για τους φοροτεχνικούς μέχρι και το πρόσφατο παρελθόν. Η ένταξή τους όμως σε μία ενιαία κατηγορία επαγγελματικών δαπανών στο νέο Κ.Φ.Ε., όπως αποτυπώθηκε πιο πάνω, φαίνεται να ξεδιαλώνει το τοπίο και να απλοποιεί τη λογιστική και φοροτεχνική διαδικασία.

Δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας

Υπάρχει μία ειδική κατηγορία δαπανών που εντάσσεται σε ξεχωριστή ενότητα στον Κ.Φ.Ε.. Το άρθρο 22^A, προβλέπει ξεχωριστή αντιμετώπιση για της δαπάνες που αφορούν και προάγουν την τεχνολογική και επιστημονική έρευνα. Το σπάνιο της συγκεκριμένης

---

¹³Για να θεωρηθεί ενεργή η ρύθμιση θα πρέπει να έχει καταβληθεί τουλάχιστον η πρώτη δόση

αντιμετώπισης είναι η προσ αύξηση του ονομαστικού εξόδου κατά ποσοστό 30% και ή έκπτωση του από τα ακαθάριστα έσοδα συμπεριλαμβανομένης της προσ αύξησης.

Η συγκεκριμένη αντιμετώπιση εναρμονίζεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο της χώρας αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για προώθηση της καινοτομικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας. Τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό της επένδυσης-δαπάνης ως ερευνητικής καθορίζονται από προεδρικό διάταγμα, ενώ ο έλεγχος και η πιστοποίηση γίνεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Βέβαια, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, τέτοιου είδους επιχειρήσεις προτιμούν ή επιλέγουν υποχρεωτικά τη μορφή της εταιρίας, οπότε αποτελούν σπάνια περίπτωση στον κόσμο των ατομικών επιχειρήσεων.

Απώλεια του δικαιώματος έκπτωσης και μη εκπιπόμενες δαπάνες

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Κ.Φ.Ε. για να ισχύει το δικαίωμα έκπτωσης των δαπανών που αφορούν αγορά αγαθών ή λήψης υπηρεσιών, θα πρέπει η ολική ή μερική εξόφληση του παραστατικού να έχει πραγματοποιηθεί με τραπεζικό μέσο πληρωμής εφόσον η συνολική αξία του παραστατικού ξεπερνά τα πεντακόσια ευρώ (500€). Σε αντίθετη περίπτωση το έξοδο δεν θα αφαιρείται από τα ακαθάριστα έσοδα παρόλο που θα είναι καταχωρημένο στα λογιστικά βιβλία. Η συγκεκριμένη προϋπόθεση προβλέπεται και στον Κ.Φ.Α.Σ. και αποτελεί μέρος της προσπάθειας για πάταξη της φοροδιαφυγής.

Τέλος, το ίδιο άρθρο του Κ.Φ.Ε. προβλέπει συγκεκριμένες δαπάνες που δεν εκπίπτουν, ενώ θέτει και κάποια όρια στο ύψος κάποιων εκπιπόμενων. Οι ακόλουθες δαπάνες, λοιπόν, δεν εκπίπτουν:

- **Τα ποσά των πληρωτέων τόκων** για δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους, που υπερβαίνουν τους τόκους που θα προέκυπταν εάν το επιτόκιο ήταν ίσο με το επιτόκιο των δανείων αλληλόχρεων λογαριασμών προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, όπως αυτό αναφέρεται στο στατιστικό δελτίο οικονομικής συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος για την πλησιέστερη χρονική περίοδο πριν την ημερομηνία δανεισμού.

Αυτό δεν ισχύει για τραπεζικά δάνεια, διατραπεζικά δάνεια, καθώς και τα ομολογιακά δάνεια που εκδίδουν ανώνυμες εταιρείες, των οποίων οι τόκοι εκπίπτουν κανονικά και εις ολόκληρο.

- **Οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές.** Οι ασφαλιστικές εισφορές, δεν εκπίπτουν εφόσον δεν έχουν εξοφληθεί κατά τον υπολογισμό του καθαρού εισοδήματος. Όπως ειπώθηκε και σε προηγούμενη παράγραφο, η εξόφληση πιστοποιείται μόνο με βεβαίωση από τον αρμόδιο φορέα
- **Προβλέψεις που δεν ορίζονται στο άρθρο 26 :** Αν η επιχείρηση έχει σχηματίσει ποσά προβλέψεων που δεν ορίζονται ή ξεπερνούν τα όρια που θέτει ο Κ.Φ.Ε., τα ποσά αυτά δεν εκπίπτουν από το ακαθάριστο εισόδημα.
- **Πρόστιμα και ποινές,** περιλαμβανομένων των προσαυξήσεων ή παροχή ή λήψη αμοιβών σε χρήμα ή είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα
- **Ο φόρος εισοδήματος, το τέλος επιτηδεύματος και οι έκτακτες εισφορές,** που επιβάλλονται για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα, καθώς και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που αναλογεί σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες, εφόσον δεν είναι εκπιπτός ως Φ.Π.Α. εισροών.
Λόγω της ταύτισης της ατομικής επιχείρησης με το φορέα της, ο φόρος που επιβάλλεται αποτελεί μέρος του φόρου του φυσικού προσώπου, συμψηφίζεται με το φόρο εισοδημάτων από άλλες πηγές και δεν αποτελεί επαγγελματική δαπάνη.¹⁴
- **Το τεκμαρτό μίσθωμα¹⁵** που δηλώνεται σε περίπτωση ιδιόχρησης της έδρας ή υποκαταστήματος της επιχείρησης, κατά το μέτρο που υπερβαίνει το τρία τοις εκατό (3%) επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου.
- **Οι δαπάνες για σίτιση και διαμονή προσωπικού και πελατών στην περίπτωση οργάνωσης και διεξαγωγής ενημερωτικών ημερίδων** κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων ευρώ (300 €) ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το 0,5% επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης

¹⁴ Το γεγονός αυτό θα αναλυθεί και θα αποφασηγιστεί στο κεφάλαιο 3 περί φορολογίας εισοδήματος επιχείρησης και φυσικού προσώπου

¹⁵ Η περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 39 του Κ.Φ.Ε.

- **Οι δαπάνες σίτισης και διαμονής φιλοξενούμενων προσώπων για τη διεξαγωγή εορταστικών εκδηλώσεων**, κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων ευρώ (300€) ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το 0,5% επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης.
Φυσικά, αποτελεί εξαίρεση η περίπτωση που επιχείρηση έχει ως δραστηριότητα την παροχή υπηρεσιών ψυχαγωγίας και οι δαπάνες αυτές πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής
- **Προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες.** Όπως είναι φυσικό και αναφέρθηκενωρίτερα, οι δαπάνες που δεν σχετίζονται με τη λειτουργία της επιχείρησης δεν αποτελούν πραγματικό έξοδο για αυτήν και δεν εκπίπτουν
- **Το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 του Κ.Φ.Ε., εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή.** Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν αποκλείει την έκπτωση των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος - μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ., εφόσον υπάρχει η νομική βάση για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και αυτού του κράτους - μέλους.

2.2.2 Οι αποσβέσεις και η έκπτωσή τους από το ακαθάριστο εισόδημα

Στις επαγγελματικές δαπάνες έγινε λόγος για το κόστος του πάγιου εξοπλισμού και τον τρόπο έκπτωσής του από το ακαθάριστο εισόδημα και διευκρινίστηκε ότι αν η αξία κτήσης ανά μονάδα του εξοπλισμού υπερβαίνει τα χίλια πεντακόσια ευρώ (1500 €), εμπίπτει στη διαδικασία των αποσβέσεων.

Ο όρος «αποσβέσεις» έχει διπλή ερμηνεία. Η γλωσσική ερμηνεία είναι η σταδιακή

μείωση της πραγματικής και ονομαστικής αξίας του παγίου, λόγω φυσιολογικής φθοράς ή λόγω της απαξίωσής του εξαιτίας της ύπαρξης νέων και λειτουργικότερων αντίστοιχων αγαθών στην αγορά.

Ωστόσο, η έννοια των αποσβέσεων στη λογιστική είναι η λογιστική απεικόνιση αυτής της σταδιακής μείωσης και η τμηματική έκπτωση του κόστους κτήσης από τα ακαθάριστα έξοδα. Για παράδειγμα, αν ένα μηχάνημα αγοράστηκε δύο χιλιάδες ευρώ (2000€), ως δαπάνη στο έτος αγοράς θα ληφθεί υπ' όψιν μόνο ένα ποσοστό του ποσού αυτού, ενώ το υπόλοιπο θα αφαιρείται – κατά το ίδιο ποσοστό – στα επόμενα έτη, μέχρι να καλυφθεί η αξία κτήσης.

Ο λόγος της τμηματικής αυτής έκπτωσης – αντί της εις ολόκληρο έκπτωσης - είναι απλός σαν σκέψη αλλά λίγο δύσκολος στην σύλληψη και κατανόηση. Κατά την αγορά ενός παγίου, ο επιχειρηματίας χρεώνεται το κόστος αλλά επωφελείται πλήρως της χρήσης ενός νέου εξοπλισμού που θεωρητικά βρίσκεται στο ύψιστο σημείο απόδοσης και λειτουργικότητας λόγω απουσίας φθοράς. Με την πάροδο του χρόνου, η σταδιακή φθορά θεωρείται έξοδο και εκπίπτει.

Επειδή είναι αδύνατον να υπολογιστεί το ύψος της φθοράς για κάθε αγαθό ξεχωριστά, το Υπουργείο Οικονομικών έχει εκτιμήσει κι έχει λάβει υπ' όψιν του μία προσδόκιμη ωφέλιμη διάρκεια ζωής για κάποιες κατηγορίες ομοειδών αγαθών. Βάσει αυτού δημοσιεύονται, ανά μερικά έτη, τα ποσοστά της αξίας κτήσης για τα αγαθά των ανωτέρω κατηγοριών που θα εκπίπτουν ανά φορολογικό έτος (διαχειριστική χρήση).

Η τελευταία και τρέχουσα διαμόρφωση των ποσοστών αυτών, βάσει του Κ.Φ.Ε. παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ
Κτίρια, κατασκευές, εγκαταστάσεις, βιομηχανικές και ειδικές εγκαταστάσεις, μη κτιριακές εγκαταστάσεις, αποθήκες και σταθμοί, περιλαμβανομένων των παραρτημάτων τους (και ειδικών οχημάτων φορτοεκφόρτωσης)	4 %
Εδαφικές εκτάσεις που χρησιμοποιούνται σε εξόρυξη και λατομεία, εκτός αν χρησιμοποιούνται για τις	5 %

υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης	
Μέσα μαζικής μεταφοράς, περιλαμβανομένων αεροσκαφών, σιδηροδρομικών συρμών, πλοίων και σκαφών	5 %
Μηχανήματα, εξοπλισμός εκτός Η/Υ και λογισμικού	10 %
Μέσα μεταφοράς ατόμων	16 %
Μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων («εσωτερικές εμπορευματικές μεταφορές»)	12 %
Άυλα στοιχεία και δικαιώματα και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	20 %
Εξοπλισμός Η/Υ, κύριος και περιφερειακός και λογισμικό	10 %
Λοιπά πάγια στοιχεία της επιχείρησης	10 %

Συνοψίζοντας, κάθε αγαθό που αποτελεί Πάγιο Στοιχείο για την επιχείρηση, εκπίπτει ετησίως ποσοστό της αξίας του από τα ακαθάριστα έξοδα, ίσο με το ποσοστό της αξίας του που προβλέπεται βάσει του παραπάνω πίνακα.

Παράδειγμα : Μία επιχείρηση αγοράζει ένα μηχάνημα κοπής αξίας 5000 € και έναν Ηλεκτρονικό υπολογιστή αξίας 2000 €. Τα ποσά που θα θεωρηθούν δαπάνες για το έτος αγοράς και θα έχουν δικαίωμα έκπτωσης είναι τα εξής :

- Μηχάνημα : $5000€ \times 10\% = 500 €$
- Υπολογιστής : $2000€ \times 10\% = 200€$

Άρα, από την αξία κτήσης του ανωτέρω εξοπλισμού, εκπίπτει το ποσό των επτακοσίων ευρώ (700 €)

2.2.3 Οι προβλέψεις και η έκπτωσή τους από το ακαθάριστο εισόδημα

Στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις μιας επιχείρησης, περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις από πελάτες, δηλαδή οι πιστώσεις ή οι διευκολύνσεις τμηματικής αποπληρωμής που έχει παράσχει σε αυτούς. Οι απαιτήσεις αυτές διακρίνονται σε

ασφαλείς (εξοφλούνται κανονικά), επισφαλείς και ανεπίδεκτες εισπράξεως (είναι δεδομένο ότι δεν θα εξοφληθούν).

Οι επισφαλείς απαιτήσεις είναι αυτές των οποίων η είσπραξη κρίνεται από την επιχείρηση μερικά ή ολικά αμφίβολη με βάση τις πληροφορίες και τα έγγραφα που διαθέτει. Για αυτές τις απαιτήσεις, η επιχείρησης δύναται να δημιουργήσει προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων, ώστε να μην υπολογισθούν στα έσοδά της και να μην φορολογηθεί για ποσά τα οποία δεν έχει εισπράξει. Προβλέψεις δύναται να σχηματισθούν και για υπόλοιπα λιανικών πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών προς ιδιώτες, αλλά και για κάθε απαίτηση που δεν εισπράχθηκε ή δεν συμψηφίστηκε (π.χ. προκαταβολή σε προμηθευτή).

Τέλος, στην έννοια της ληξιπρόθεσμης απαίτησης περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις των απαιτήσεων εκείνων που η ημερομηνία εξόφλησής τους έχει παρέλθει, ενώ σημειώνεται ότι λαμβάνονται υπόψη τυχόν επιστροφές ή εκπτώσεις επί των διενεργηθεισών πωλήσεων ή παρασχεθεισών υπηρεσιών. ενώ τα ανωτέρω ισχύουν τόσο για απαιτήσεις έναντι πελατών του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 26 του ν.4172/2013, για προβλέψεις που σχηματίζονται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά, τα ποσά των προβλέψεων εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς, ως εξής:

- για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις μέχρι το ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ που δεν έχουν εισπραχθεί για διάστημα άνω των δώδεκα (12) μηνών, ο φορολογούμενος δύναται να σχηματίσει πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) της εν λόγω απαίτησης,
- για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις άνω του ποσού των χιλίων (1.000) ευρώ που δεν έχουν εισπραχθεί για διάστημα από δώδεκα (12) έως δεκαοχτώ(18) μήνες, ο φορολογούμενος δύναται να σχηματίσει πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων για το 50% του επισφαλές ποσού,
- εάν το παραπάνω διάστημα είναι από δεκαοχτώ(18) έως εικοσιτέσσερις(24) μήνες το ποσοστό του επισφαλές ποσού που μπορεί να αποσβεστεί είναι 75%,
- εάν το διάστημα της ληξιπρόθεσμης απαίτησης είναι μεγαλύτερο από εικοσιτέσσερις(24) μήνες, ο φορολογούμενος δύναται να σχηματίσει πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) της εν λόγω απαίτησης.

Σε όλες τις περιπτώσεις, απαραίτητο είναι να έχουν αναληφθεί οι κατάλληλες ενέργειες για τη διασφάλιση του δικαιώματος είσπραξης των εν λόγω απαιτήσεων.

Για την εφαρμογή των ανωτέρω, και ειδικότερα για την εξεύρεση του ποσού της ληξιπρόθεσμης απαίτησης, αυτό που λαμβάνεται υπόψη δεν είναι το συνολικό ανεξόφλητο υπόλοιπο του εκάστοτε πελάτη ή άλλου χρεώστη αλλά το ανεξόφλητο ποσό της κάθε μίας συναλλαγής με τον πελάτη αυτόν.

2.2.4 Καθαρό Εισόδημα

Μετά την διαδικασία καταχώρησης και έκπτωσης των επαγγελματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων, και εφόσον καταχωρήθηκαν σωστά, το αποτέλεσμα που προκύπτει από τα λογιστικά βιβλία αποτελεί το καθαρό εισόδημα (κέρδος) ή την καθαρή ζημία της επιχείρησης για το φορολογικό έτος που κλείνει.

Σε περίπτωση ζημίας, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι δεν υπάρχει εισόδημα που θα φορολογηθεί, γεγονός που δεν θα πρέπει να χαροποιεί, ωστόσο, τον επιχειρηματία καθώς είναι ένδειξη ότι κάτι δεν λειτουργεί σωστά .

Τέλος, όταν προκύψει κέρδος, αυτό απομένει να συμψηφιστεί με κάποια ακόμα πραγματικά και λογιστικά οικονομικά στοιχεία για να προκύψει το τελικό εισόδημα που θα αποτελέσει τη βάση επιβολής του φόρου.

2.3 Φορολογητέο εισόδημα

Το καθαρό εισόδημα που προκύπτει μετά την καταγραφή των συναλλαγών αποτελεί κέρδος για την επιχείρηση, ωστόσο δεν είναι αυτό που θα αποτελέσει τη βάση υπολογισμού του φόρου εισοδήματος. Το φορολογητέο εισόδημα θα προκύψει όταν το κέρδος συμψηφιστεί με τυχόν ζημίες από προηγούμενα φορολογικά έτη, έκτακτα έσοδα ή έξοδα που δεν προστίθενται ή αφαιρούνται άμεσα από το ακαθάριστο εισόδημα και μη εκπιπόμενες δαπάνες που καταχωρήθηκαν.

2.3.1 Φορολογική Αναμόρφωση των Εξόδων

Όπως έγινε κατανοητό, υπάρχουν δαπάνες που δεν εκπίπτουν εις ολόκληρο αλλά μόνο κατά ένα μέρος. Ωστόσο, κατά τη λογιστική παρακολούθηση, τα ποσά των δαπανών αυτών προβλέπεται να καταχωρούνται ολόκληρα βάσει του παραστατικού συναλλαγής και στο τέλος του έτους να αφαιρείται το μέρος που δεν εκπίπτει. Επίσης, μπορεί εκ παραδρομής να καταχωρήθηκαν δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται (μη εκπιπτόμενες).

Για να αφαιρεθούν τα ποσά που δεν εκπίπτουν ή αυτά που εσφαλμένα καταχωρήθηκαν, ο Νόμος 3842 του 2010 προβλέπει την « υποχρέωση φορολογικής αναμόρφωσης των εξόδων ».

Τελικά, η « φορολογική αναμόρφωση των εξόδων » είναι μία διαδικασία που αφαιρεί από το καθαρό εισόδημα τα έξοδα που δεν αποτελούν επαγγελματική δαπάνη και κακώς καταχωρήθηκαν. Τα ποσά αυτά προστίθενται στο καθαρό εισόδημα ως « κέρδη φορολογικής αναμόρφωσης ».

Τονίζεται, ότι η αποστολή των αναλυτικών δεδομένων της φορολογικής αναμόρφωσης είναι υποχρεωτική -πάντοτε σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα- ακόμα και αν η αξία της φορολογικής αναμόρφωσης είναι μηδενική. Επίσης, μαζί με την φορολογική αναμόρφωση κατατίθενται οι αποδοθέντες φόροι και τυχόν απλήρωτα υπόλοιπα έμμεσων φόρων.

2.3.2 Έκτακτα έσοδα και έξοδα

Τα έσοδα από πωλήσεις αγαθών ή από την παροχή υπηρεσιών , το κόστος απόκτησης αγαθών, οι διάφορες επαγγελματικές δαπάνες, οι αποσβέσεις κλπ, εντάσσονται στην τακτική λειτουργία της επιχείρησης και ονομάζονται οργανικά έσοδα και έξοδα, γι αυτό και αποτελούν μέρος της διαδικασίας προσδιορισμού του καθαρού αποτελέσματος.

Υπάρχουν όμως και οικονομικά γεγονότα που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν τακτικά ή οργανικά, όπως κέρδη από υπερτίμηση και υπεραξία πώλησης παγίων, ζημιές από εκποίηση περιουσιακών στοιχείων, φορολογικά πρόστιμα, θετικές ή αρνητικές διαφορές συναλλάγματος από συναλλαγές σε ξένο νόμισμα κλπ. Αυτά ονομάζονται «έκτακτα» ή «ανόργανα» και αφαιρούνται ή προστίθενται απευθείας στο καθαρό

αποτέλεσμα, διαμορφώνοντας το εισόδημα που τελικά θα φορολογηθεί.

2.3.3 Μεταφορά ζημίας προηγούμενης χρήσης

Όταν μία επιχείρηση παρουσιάζει ζημιά στο τέλος του έτους, τη νέα χρονιά δεν ξεκινάει από μηδενική βάση. Προκειμένου να παραμείνει βιώσιμη, ο επιχειρηματίας πρέπει αργά ή γρήγορα να καλύψει το χαμένο έδαφος και να την ξανακάνει κερδοφόρα. Δημιουργείται λοιπόν η ανάγκη η οικονομική αυτή πίεση να αποτυπωθεί λογιστικά και να ληφθεί υπ' όψιν όταν θα προκύψουν κέρδη. Για το λόγο αυτό, ο νόμος δίνει το δικαίωμα η ζημιά ενός έτους να μεταφέρεται στο τέλος του επόμενου και να συμψηφίζεται με τα καθαρά κέρδη.

Φυσικά, το δικαίωμα αυτό συνοδεύεται από προϋποθέσεις και κανόνες. Ο Κ.Φ.Ε. αναφέρει πως « **Εάν με τον προσδιορισμό των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα, το αποτέλεσμα είναι ζημιά** εντός του φορολογικού έτους, η ζημιά αυτή μεταφέρεται για να συμψηφισθεί με τα επιχειρηματικά κέρδη διαδοχικά στα επόμενα πέντε (5) φορολογικά έτη. Η ζημιά του προγενέστερου έτους συμψηφίζεται κατά προτεραιότητα έναντι της ζημίας μεταγενέστερου έτους ». Σε μία προσπάθεια ανάλυσης και αποσαφήνισης, αυτό μεταφράζεται ως εξής:

1. Η ζημιά του προηγούμενου έτους, δύναται να συμψηφιστεί με τα κέρδη του τρέχοντος και να μειωθεί ή να μηδενιστεί το φορολογητέο εισόδημα
2. Η μεταφορά δύναται και υποχρεούται να μεταφέρεται για τρία έτη ή/και μέχρι το μηδενισμό της, όταν τηρούνται απλογραφικά βιβλία και πέντε έτη αν τηρούνται διπλογραφικά. Αν παραμένει υπόλοιπο ζημίας, δεν μεταφέρεται τον τέταρτο ή έκτο χρόνο αντίστοιχα.
3. Η μεταφερόμενη ζημιά αφαιρείται από το φορολογητέο εισόδημα μέχρι αυτό να καλυφθεί πλήρως, ή/και μέχρι εξαντλήσεώς της. Σε περίπτωση που το ποσό της ζημίας εξαντληθεί, το υπολειπόμενο εισόδημα φορολογείται. Εάν παραμένει υπόλοιπο ζημίας, αυτό θα μεταφερθεί ομοίως στα επόμενα έτη, μέχρι το πέρας μιας πενταετίας
4. Αν χρησιμοποιηθούν ζημίες περισσότερων του ενός προηγούμενου έτους, χρησιμοποιείται πρώτα η παλαιότερη.

Παράδειγμα 1: Επιχείρηση, είχε ζημία 10.000 € το 2013. Το 2014 προκύπτουν κέρδη 20.000€.

- Κέρδη – ζημιές πρ. έτους = 20.000€ - 10.000€ = 10.000€. Θα φορολογηθεί για 10.000€

Παράδειγμα 2: Επιχείρηση, είχε ζημία 20.000 € το 2013. Το 2014 προκύπτουν κέρδη 15.000€

Θα χρησιμοποιηθεί ζημία μέχρι το ύψος του εισοδήματος που πρέπει να καλυφθεί. Το υπόλοιπο θα μεταφερθεί στο επόμενο έτος.

- Κέρδη – ζημιές πρ. έτους = 15.000€ - 15.000€ = 0. Δεν προκύπτει φορολογητέο εισόδημα. Τα υπόλοιπα 5000€ της ζημίας θα συμψηφιστούν την επόμενη χρονιά

2.4 Λογιστικός Προσδιορισμός Εσόδων

Απλογραφικά Βιβλία

Όπως έγινε γνωστό από το πρώτο κεφάλαιο, στην πιο απλή κατηγορία βιβλίων, το λογιστικό αποτέλεσμα προκύπτει από το Βιβλίο Εσόδων – Εξόδων.

- Τα έσοδα της επιχείρησης καταχωρούνται, ως καθαρές αξίες, σε ξεχωριστές στήλες ανά κατηγορία εσόδου και συντελεστή ΦΠΑ. Για παράδειγμα, υπάρχει στήλη «Πωλήσεις Εμπορευμάτων 13 % », «Πωλήσεις προϊόντων 23%» κ.λπ.
- Οι αγορές της επιχείρησης καταχωρούνται, ως καθαρές αξίες, ανά κατηγορία αγαθού και συντελεστή ΦΠΑ. Για παράδειγμα, «Αγορές Ά υλών 13%», «Αγορές εμπορευμάτων 23%» κ.λπ.
- Ομοίως, τα έξοδα, οι αποσβέσεις και οι αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων ενημερώνουν τις αντίστοιχες στήλες.
- Τα ποσά των έμμεσων φόρων καταχωρούνται στην αντίστοιχη στήλη.

Κάθε εγγραφή περιλαμβάνει το είδος του παραστατικού, τον αύξοντα αριθμό του, την ημερομηνία έκδοσής του, τον ΑΦΜ του συναλλασσόμενου και την επωνυμία του.

Στο τέλος του φορολογικού έτους, οι στήλες αθροίζονται και τα ποσά μεταφέρονται στα αντίστοιχα πεδία έντυπα της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Τα ποσά της φορολογικής αναμόρφωσης, τα ανόργανα έξοδα και έσοδα και οι συμψηφισμοί με ζημίες προηγούμενης χρήσης, μεταφέρονται απευθείας στα ανωτέρω έντυπα, χωρίς να αναγράφονται σε κάποιο λογιστικό βιβλίο.

Αξίζει να σημειωθεί πως όταν υπάρχουν συχνές συναλλαγές, επομένως και πολλές λογιστικές καταχωρήσεις, είναι προτιμότερο να τηρούνται μηχανογραφικά βιβλία. Η μηχανογράφηση απλοποιεί και επιταχύνει πολύ τη διαδικασία, ενώ επιτρέπει την άμεση και εύκολη διόρθωση σε περίπτωση λάθους.

Διπλογραφικά βιβλία

Στη διπλογραφική μέθοδο, η οικονομική εικόνα της επιχείρησης αποτυπώνεται με μία σειρά από λογιστικά βιβλία και οικονομικές καταστάσεις, τα οποία μάλιστα δημοσιεύονται υποχρεωτικά. Και παρόλο που το πιο γνωστό και το περιεκτικό από αυτά είναι ο ισολογισμός, το οικονομικό αποτέλεσμα, δηλαδή το κέρδος ή η ζημία, προσδιορίζεται από τις εγγραφές του ημερολογίου και των καθολικών.

Οι εγγραφές στο ημερολόγιο γίνονται με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο ή τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να εξηγηθούν κάποιοι όροι για γίνουν κατανοητά όσα γραφούν στη συνέχεια.

Τι είναι οι λογαριασμοί : Κάθε λογαριασμός είναι κωδικοποιημένη απεικόνιση μιας συναλλαγής. Είναι κάτι σαν καρτέλα η οποία ενημερώνεται κάθε φορά που γίνεται μια συγκεκριμένη μορφή συναλλαγής, όπως «Πωλήσεις εμπορευμάτων», «Αγορές Παγίων», «Εξόφληση Επιταγής» κ.λπ..

Οι λογαριασμοί αναλύονται σε υπολογαριασμούς, κάποιοι από τους οποίους εμφανίζονται υποχρεωτικά και κάποιοι προαιρετικά αναλόγως των αναγκών της κάθε επιχείρησης.

Κάθε κύριος λογαριασμός (που αφορά ένα είδος συναλλαγών π.χ. «πωλήσεις εμπορευμάτων») αντιστοιχεί σε μία σελίδα του Βιβλίου «Γενικό Καθολικό».

Εκμετάλλευση : Ως «εκμετάλλευση» ορίζεται η οργανική ή ομαλή λειτουργία της επιχείρησης. Περιλαμβάνει τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα τακτικά και υπάγονται στις φυσιολογικές δραστηριότητες της επιχείρησης,

Λογαριασμοί εκμεταλλεύσεως : Είναι οι λογαριασμοί που αποτυπώνουν τα ομαλά γεγονότα.

Οργανικά έσοδα και έξοδα : Είναι όλα τα έσοδα και έξοδα που πραγματοποιούνται στα πλαίσια της εκμετάλλευσης, όπως οι πωλήσεις, οι αγορές, οι επαγγελματικές δαπάνες, οι αποσβέσεις κ.λπ..

Έκτακτα έσοδα και έξοδα : Ως «έκτακτα» ορίζονται τα γεγονότα που συμβαίνουν εκτός προγράμματος και δεν ανήκουν σε αυτό που θεωρείται φυσιολογική ροή. Γνωστά παραδείγματα είναι τα κέρδη που προκύπτουν από πώληση παγίου εξοπλισμού σε τιμή ανώτερη της αντικειμενικής του αξίας ή η ζημία από εκποίησή του, η ζημία από φυσική καταστροφή κ.ά..

Οι προβλέψεις για ποσά οφειλόμενα στην επιχείρηση που κρίνεται ότι δεν θα εισπραχθούν, είναι ένα είδος έκτακτου οικονομικού γεγονότος που αποτελεί αυτόνομη ξεχωριστή κατηγορία

Τα οργανικά έσοδα και έξοδα καταχωρούνται στους οικείους λογαριασμούς και υπολογαριασμούς εκμεταλλεύσεως κατά τη διάρκεια του έτους. Στο τέλος του έτους, τα υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών μεταφέρονται στο «λογαριασμό γενικής εκμεταλλεύσεως» για τον προσδιορισμό του καθαρού αποτελέσματος εκμετάλλευσης.

Στη συνέχεια, τα έκτακτα και ανόργανα έσοδα και έξοδα καταχωρούνται σε αντίστοιχους αποτελεσματικούς λογαριασμούς. Τα υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών, μαζί με τις προβλέψεις και το καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, ενημερώνουν το λογαριασμό «ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΧΡΗΣΗΣ», το οποίο, αφού συμψηφιστεί με τις ζημίες προηγούμενης χρήσης, θα αποτελέσει τη βάση επιβολής του φόρου.

Σημείωση : Ενώ, οι επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα στο τέλος της χρήσης διενεργούν πραγματική (εξωτερική) απογραφή των αποθεμάτων τους και προσδιορίζουν εξωλογιστικά το λειτουργικό κόστος των βασικών λειτουργιών τους, με την κατάρτιση φύλλου μερισμού των οργανικών εξόδων κατ' είδος, των λογαριασμών της ομάδας 6 του Ε.Γ.Λ.Σ. και των αποθεμάτων που αναλώθηκαν στη λειτουργία παραγωγής ή και στις άλλες λειτουργίες. Με βάση το φύλλο μερισμού και τα δεδομένα απογραφών των αποθεμάτων, προσδιορίζεται εξωλογιστικά το ολικό πραγματικό κόστος παραγωγής και το μικτό και καθαρό αποτέλεσμα. Ο λογαριασμός εκμετάλλευσης 80.00 και ο λογαριασμός αποτελέσματα χρήσης καταρτίζονται με εσωλογιστικές εγγραφές.

Απόρριψη των βιβλίων – εξωλογιστικός προσδιορισμός

Κάποιες φορές, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί υποψιάζονται ή διαπιστώνουν ότι τα λογιστικά βιβλία δεν ενημερώθηκαν επαρκώς, ή περιέχουν ανακρίβειες όσον αφορά την απεικόνιση των οικονομικών γεγονότων και δεδομένων.

Σε αυτήν την περίπτωση, μπορούν να απορρίψουν τα βιβλία και να προσδιορίσουν το ακαθάριστο και το καθαρό εισόδημα εξωλογιστικά, με βάση τα παραστατικά των αγαθών που αποκτήθηκαν εντός του φορολογικού έτους.

Το συνολικό κόστος των αγορών εμπορευσίμων αγαθών ή πρώτων υλών, ανάγεται σε ακαθάριστο και εισόδημα με τη βοήθεια των Συντελεστών Καθαρού Κέρδους ή των Μικτών Συντελεστών Καθαρού Κέρδους, αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Κάθε φυσικό πρόσωπο, εφόσον κατοικεί μόνιμα (πάνω από 183 ημέρες το έτος) στην Ελλάδα, έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του και δεν αποτελεί προστατευόμενο μέλος, καθώς και κάθε κάτοικος εξωτερικού για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα, έχει υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης για το φορολογητέο εισόδημά του. Επίσης, υποχρέωση υποβολής υπάρχει και σε κάποιες άλλες περιπτώσεις όπως ο πατέρας για τα τεκμαρτά ή πραγματικά εισοδήματα των ανήλικων παιδιών που φορολογούνται χωριστά, ο κηδεμόνας σε περίπτωση σχολάζουσας κληρονομιάς κ.ά..

Η φορολογική δήλωση υποβάλλεται (ηλεκτρονικά εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων) στις αρχές κάθε ημερολογιακού έτους και περιέχει τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν το φορολογικό έτος που έκλεισε. Σε περίπτωση έγγαμων συζύγων, η δήλωση του εισοδήματος γίνεται από κοινού, στο ίδιο έντυπο αλλά σε ξεχωριστές για τον καθέναν στήλες, όπου και ο τελικός υπολογισμός του φόρου γίνεται για τον καθέναν ξεχωριστά.

Στη δήλωση αναγράφονται σε ξεχωριστές θέσεις τα εισοδήματα που είχε ο φορολογούμενος, αναλόγως την πηγή προέλευσής τους. Το εισόδημα από κάθε πηγή φορολογείται με βάση τον φορολογικό συντελεστή που του αντιστοιχεί. Για παράδειγμα, το εισόδημα από ενοίκια ακινήτων φορολογείται αυτοτελώς, ομοίως το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες κ.λπ.. Με το πέρας της διαδικασίας, οι φόροι προστίθεται, αφαιρούνται οι προβλεπόμενες μειώσεις και ελαφρύνσεις που τυχόν υπάρχουν και προκύπτει ο συνολικός τελικός φόρος που θα πληρώσει ο φορολογούμενος.

3.1 Πηγές εισοδήματος

Το ακαθάριστο εισόδημα κάθε φορολογούμενου, μπορεί να προκύπτει από τέσσερις γενικές κατηγορίες – πηγές εισοδήματος. Φυσικά, η κάθε πηγή περιέχει υποκατηγορίες που αποσαφηνίζουν την ακριβή προέλευσή του.

Σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., λοιπόν, το ακαθάριστο εισόδημα μπορεί να προέρχεται από τις γενικές ακόλουθες κατηγορίες, με τη σειρά που εμφανίζονται στο έντυπο της φορολογικής δήλωσης:

1. Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις : Περιλαμβάνει κάθε είδους μισθούς, συντάξεις και αμοιβές από εξαρτημένη εργασία. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν και οι αμοιβές μελών Διοικητικών Συμβουλίων, οικοδομικά ένημα και την επιχειρηματική δραστηριότητα της παραγράφου 2 του άρθρου 12. Ειδική διάκριση γίνεται για τα εισοδήματα πληρωμάτων του εμπορικού ναυτικού, τα οποία εμφανίζονται σε ξεχωριστό πίνακα.

2. Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα : Κάθε εισόδημα που θεωρείται ότι αποτελεί επιχειρηματική δραστηριότητα¹⁶, εμπίπτει σε αυτή την κατηγορία. Διακρίνεται σε εισόδημα εμπορικής και αγροτικής επιχείρησης και αντιμετωπίζεται αντίστοιχα στη φορολόγηση. Φυσικά, αν υπάρχει ζημία και όχι κέρδος, αναγράφεται σε ξεχωριστό πεδίο.

3. Εισόδημα από κεφάλαιο : Η μεγάλη αυτή κατηγορία περιλαμβάνει 2 μεγάλες υποκατηγορίες εισοδήματος. Το εισόδημα από τόκους, μερίσματα, δικαιώματα κ.λπ. και αυτό από ακίνητη περιουσία, όπως είσπραξη ενοικίων κ.ά..

4. Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου : Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει την μεταβίβαση ακινήτων και τίτλων.

5. Αυτοτελώς φορολογούμενα ή απαλλασσόμενα εισοδήματα : Τα ποσά που αποκτήθηκαν και έχουν ήδη φορολογηθεί αυτοτελώς ή απαλλάσσονται φορολογίας, αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία, εκτός των υπολοίπων πηγών. Τέτοια ποσά είναι το επίδομα ανεργίας, τα ποσά κοινωνικής αλληλεγγύης κ.ά..

Τα εισοδήματα κάθε πηγής, φορολογούνται ανεξάρτητα και στο τέλος προκύπτει ο συνολικός φόρος του φορολογούμενου. Κάθε πηγή υπόκειται σε διαφορετικό συντελεστή ή διαφορετική κλιμάκωση συντελεστών, ενώ έχει τις δικές τις εξαιρέσεις και απαλλαγές. Στην παρούσα εργασία, κρίθηκε σκόπιμο να μην γίνει ανάλυση του τρόπου και των συντελεστών φορολόγησης των πηγών εισοδήματος πέρα του εισοδήματος από ατομική επιχείρηση.

3.2 Εισόδημα Ατομικής Επιχείρησης

Όπως έγινε ήδη γνωστό, ο Κ.Φ.Ε. δεν κάνει διάκριση ανάμεσα στα διάφορα είδη επιχειρήσεων. Έτσι, η μόνη διάκριση στο έντυπο της φορολογικής δήλωσης είναι οι

---

¹⁶ Όπως αυτή προσδιορίζεται στα κεφάλαια 1 και 2 της παρούσης εργασίας.

αγροτικές επιχειρήσεις, το εισόδημα των οποίων φορολογείται με διαφορετικό συντελεστή.

Υπολογισμός φόρου

Τόσο το ακαθάριστο όσο και το καθαρό εισόδημα της επιχείρησης, όπως αυτό προκύπτει από τη λογιστική ή εξωλογιστική διαδικασία και την φορολογική αναμόρφωση, αναγράφεται με ακρίβεια στο κατάλληλο πεδίο. Το ίδιο γίνεται και σε περίπτωση ζημίας. Αφού συμψηφιστούν και με τις ζημίες προηγούμενων χρήσεων και προκύψει το φορολογητέο εισόδημα, όπως αυτό ορίστηκε στο κεφάλαιο 2, σε αυτό θα επιβληθεί φόρος, με κλιμακωτή αύξηση ως εξής :

Ύψος καθαρού εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής
0 έως και 50.000 €	26%
Πάνω από 50.000 €	33%

Διευκρινίζεται εδώ ότι στην περίπτωση φορολογητέου εισοδήματος άνω των πενήντα χιλιάδων ευρώ (>50.000€), ο συντελεστής 33% θα εφαρμοστεί μόνο για το υπερβαίνον ποσό.

Παράδειγμα 1 : Επιχείρηση παρουσιάζει καθαρό κέρδος 20.000 €. Ο φόρος που προκύπτει είναι $20.000€ \times 26\% = 5.200 €$

Παράδειγμα 2 : Επιχείρηση παρουσιάζει καθαρό κέρδος 60.000 €. Ο φόρος που προκύπτει είναι :

$$50.000€ \times 26\% + 10.000€ \times 33\% = 16.300 €$$

Παράδειγμα 3 : Επιχείρηση παρουσιάζει καθαρό κέρδος 100.000 €. Το προηγούμενο έτος είχε παρουσιάσει ζημία 30.000 €, την οποία θα χρησιμοποιήσει για συμψηφισμό. Ο φόρος υπολογίζεται ως εξής :

$$\text{Φορολογητέο εισόδημα} = \text{Κέρδη έτους} - \text{Ζημία πρ. έτους} = 100.000€ - 30.000€ = 70.000€.$$

$$\text{Φόρος} : 50.000€ \times 26\% + 20.000€ \times 33\% = 19.600 €.$$

Εξαιρέση από αυτή την κλίμακα αποτελούν οι νέοι επιχειρηματίες που έκαναν έναρξη εργασιών από 1η Ιανουαρίου 2013 και μετά. Για τα τρία πρώτα χρόνια άσκησης της δραστηριότητάς τους ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται κατά 50% εφόσον το εισόδημα από τη δραστηριότητά τους δεν υπερβαίνει τις 10.000 ευρώ.

Παράδειγμα : Νέος επιχειρηματίας παρουσιάζει καθαρά κέρδη 9.500 €. Αυτά θα φορολογηθούν με 13%.

Εισόδημα αγροτικής επιχείρησης

Το εισόδημα από αγροτική δραστηριότητα φορολογείται με ενιαίο συντελεστή 13% ανεξαρτήτως ύψους. Δεν υπάρχει, δηλαδή, κλιμακωτή επιβολή φόρου όπως στις εμπορικές επιχειρήσεις.

Παρακράτηση φόρου

Κάποιες δραστηριότητες ορισμένων επαγγελμάτων υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου κατά την τιμολόγησή τους. Οι υπηρεσίες στις οποίες θα γίνεται παρακράτηση φόρου με συντελεστή έως και 20%, καθορίζονται σε εγκύκλιο του υπουργείου Οικονομικών. Σύμφωνα με την εγκύκλιο, σε παρακράτηση φόρου, ανεξάρτητα με το αν οι υπηρεσίες έχουν παρασχεθεί στην Ελλάδα (όταν λήπτης της αμοιβής είναι φυσικό πρόσωπο), υπόκεινται οι πληρωμές για αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες αλλά «και άλλες αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες».

Στις αμοιβές για τεχνικά έργα περιλαμβάνονται οι αμοιβές που καταβάλλονται σε εργολήπτες κατασκευής κάθε είδους τεχνικών έργων καθώς και οι αμοιβές που καταβάλλονται για παρεχόμενες υπηρεσίες που σχετίζονται όμως με την εκτέλεση και ολοκλήρωση των έργων αυτών. Ως τεχνικό έργο θεωρείται η εκτέλεση εργασιών κατασκευής έργου συνδεδεμένου μετά του εδάφους όπως για παράδειγμα τα οικοδομικά, οδοποιίας κ.λπ., όπως επίσης και η εργασία προσθήκης επί υφιστάμενου ήδη πράγματος.

Με τον όρο αμοιβές διοίκησης νοούνται οι αμοιβές διοικητικής υποστήριξης, οργάνωσης, αναδιοργάνωσης, κ.λπ., όπως οι αμοιβές που καταβάλλονται για την παρακολούθηση της οικονομικής πορείας και της θέσης στην αγορά της επιχείρησης, αμοιβές που

καταβάλλονται για τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων και γενικά την εποπτεία διαφόρων τμημάτων και λειτουργιών της επιχείρησης κ.λπ.

Στις αμοιβές για συμβουλευτικές ή παρόμοιες υπηρεσίες περιλαμβάνονται οι αμοιβές που καταβάλλονται εξαιτίας παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών στις οποίες προέχει το στοιχείο της συμβουλής ή της επιστημονικής, καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας, δηλαδή επαγγέλματα που με τις διατάξεις του ν. 2238/1994, χαρακτηρίζονταν ως ελευθέρια επαγγέλματα.

Από τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι σε παρακράτηση φόρου δεν υπόκεινται συγκεκριμένα επαγγέλματα αλλά συγκεκριμένες δραστηριότητες. Για παράδειγμα, ένας λογιστής δεν θα παρακρατήσει φόρο στην αμοιβή για την ενημέρωση των βιβλίων της επιχείρησης, θα το κάνει όμως σε περίπτωση που πραγματοποιήσει μελέτη και παράσχει συμβουλές για την οικονομική πορεία της επιχείρησης.

Σε κάθε περίπτωση, όταν υπάρχει παρακράτηση φόρου, αυτός αποδίδεται το αργότερο τρεις ημέρες πριν το τέλος του δεύτερου μήνα από την ημερομηνία καταβολής της υποκείμενης σε παρακράτηση πληρωμής. Στο τέλος του έτους, οι καταβληθέντες αυτοί φόροι αφαιρούνται από το φόρο που προκύπτει για το εισόδημα της επιχείρησης

Παράδειγμα : Επιχείρηση παρουσίασε καθαρά κέρδη 30.000 €. Κατά τη διάρκεια του έτους έχει αποδώσει παρακρατηθέντες φόρους 5.000 €. Ο τελικός φόρος θα προκύψει ως εξής :

Υπολογισμός φόρου : $30.000\text{€} \times 26\% = 7.800 \text{€}$

Αφαίρεση παρακρατηθέντων : $7.800\text{€} - 5.000\text{€} = 2.300\text{€}$.

Επομένως, ο τελικός φόρος που προκύπτει είναι 2.300€.

Προκαταβολή Φόρου

Τα άρθρα 69 και 70 του Κ.Φ.Ε. προβλέπουν, για τις επιχειρήσεις, προκαταβολή φόρου για το επόμενο έτος. Η προκαταβολή αυτή υπολογίζεται με ποσοστό πενήντα πέντε τοις

εκατό (55%) επί του φόρου από επιχειρηματική δραστηριότητα που προκύπτει στο τρέχον έτος.

Η εν λόγω παρακράτηση βασίζεται στην παραδοχή ότι τον επόμενο χρόνο θα παρουσιαστούν τα ίδια ή περισσότερα εισοδήματα και για την ταμειακή του διευκόλυνση το κράτος επιβάλλει μια προείσπραξη ενός θεωρητικού φόρου ως έναν άτυπο δανεισμό για την επόμενη φορολογική χρονιά. Φυσικά, το επόμενο έτος η προκαταβολή συμψηφίζεται ως ένα βαθμό με την νέα φορολογική επιβάρυνση.

Τελικώς, η παρακράτηση φόρου μπορεί να αποδειχθεί δυσβάσταχτη και να οδηγήσει τον επιχειρηματία εκτός προϋπολογισμού ακόμα και σε προσωπικό ή οικογενειακό επίπεδο.

Ειδικό Τέλος Επιτηδεύματος

Όσοι φορολογούμενοι ασκούν ατομική επιχείρηση, καλούνται να πληρώσουν ένα ειδικό τέλος επιτηδεύματος. Αυτό επιβάλλεται ως σταθερό ποσό ανεξάρτητα από το οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης.

Κάθε φυσικό πρόσωπο επιχειρηματίας, λοιπόν, πληρώνει τέλος επιτηδεύματος εξακόσια ευρώ (650€) και επιπλέον εξακόσια πενήντα ευρώ (650€) για κάθε υποκατάστημα.

Εξαιρούνται από τις υποχρεώσεις καταβολής του τέλους, εκτός εάν πρόκειται για τουριστικούς τόπους, οι εμπορικές επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους σε χωριά με πληθυσμό έως πεντακόσιους (500) κατοίκους και σε νησιά κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους. Επίσης εξαιρούνται ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και η ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, εφόσον δεν έχουν παρέλθει πέντε (5) έτη από την πρώτη έναρξη εργασιών, καθώς και οι περιπτώσεις ατομικών επιχειρήσεων εφόσον για τον επιτηδεύματία υπολείπονται τρία (3) έτη από το έτος της συνταξιοδότησής του. Ως έτος συνταξιοδότησης νοείται το 65ο έτος της ηλικίας.

Συμψηφισμός ζημίας επιχείρησης με εισόδημα άλλης πηγής

Στο κεφάλαιο 2, έγινε γνωστό ότι η αν η επιχείρηση παρουσιάζει ζημιά, αυτή δύναται να συμψηφισθεί με τα κέρδη των επόμενων ετών. Αν ο φορολογούμενος έχει όμως εισόδημα και από άλλη πηγή, η ζημιά δύναται να συμψηφιστεί με αυτό για να μην προκύψει φόρος. Σε αυτήν την περίπτωση, χρησιμοποιείται μέρος της ζημιάς για να καλύψει το εισόδημα της άλλης πηγής και η υπόλοιπη παραμένει για να ακολουθήσει τη διαδικασία

συμψηφισμού με τα κέρδη των επόμενων ετών.

Ο σκοπός του συμψηφισμού είναι ο εξής : Ο φορολογούμενος πιθανότατα χρησιμοποίησε τα υπόλοιπα εισοδήματά του για καλύψει τις ζημιές της επιχείρησης. Επομένως, στο τέλος του έτους δεν αποτελούν για αυτόν κέρδος.

Παράδειγμα : Φορολογούμενος δηλώνει εισόδημα επιχείρηση και από μισθωτή εργασία. Η επιχείρηση παρουσίασε ζημιά 15.000€ , ενώ ο ετήσιος μισθός του ανήλθε σε 13.000€. Από τις 15.000€, οι 13.000€ θα συμψηφιστούν με το εισόδημα από μισθωτή εργασία και 2.000€ μεταφέρονται για συμψηφισμό το επόμενο έτος. Επομένως, δεν προκύπτει φορολογητέο εισόδημα.

Παράδειγμα 2 : Φορολογούμενος δηλώνει εισόδημα επιχείρηση και από μισθωτή εργασία. Η επιχείρηση παρουσίασε ζημιά 5.000€ , ενώ ο ετήσιος μισθός του ανήλθε σε 13.000€.

Τα 5.000€ της ζημίας συμψηφίζονται με το μισθό.

Άρα, από το μισθό απομένουν προς φορολόγηση $13.000€ - 5.000€ = 8.000€$.

3.3 Τεκμαρτό εισόδημα και δαπάνες διαβίωσης

Κάποιες φορές, το ετήσιο εισόδημα που δηλώνει ο φορολογούμενος, έρχεται σε αντίθεση με το εκτιμώμενο κόστος απόκτησης ή συντήρησης των περιουσιακών στοιχείων που έχει στην κατοχή του. Αν το κόστος αυτό υπερβαίνει το εισόδημα που δηλώνεται, δημιουργείται η απορία ή υποψία για ύπαρξη εισοδήματος που εσκεμμένα ή εκ παρατροπής αποκρύπτεται. Για να αποφευχθεί, λοιπόν, αυτή ή εκούσια ή ακούσια φοροδιαφυγή, δημιουργείται ένα τεκμαρτό εισόδημα που φορολογείται στη θέση του πραγματικού.

Το τεκμαρτό εισόδημα, λοιπόν, είναι ένα εισόδημα που υπολογίζεται βάσει του εκτιμώμενου ως κόστους ζωής του φορολογούμενου και φορολογείται αντί του πραγματικού.

Με το πέρας της διαδικασίας υπολογισμού, το τεκμαρτό εισόδημα συγκρίνεται με το πραγματικό και φορολογείται το μεγαλύτερο.

Τεκμήρια διαβίωσης και δαπάνες απόκτησης

Τα τεκμήρια διακρίνονται σε δύο είδη. Τα τεκμήρια διαβίωσης και τα τεκμήρια που προκύπτουν από περιστασιακά γεγονότα(δαπάνες απόκτησης).

Τα τεκμήρια διαβίωσης, συνίστανται στην κατοχή κάποιου περιουσιακού στοιχείου, και εφαρμόζονται όσο διαρκεί η κατοχή του περιουσιακού στοιχείου. Τέτοιου είδους τεκμήριο είναι η κατοχή ΕΙΧ ή μικτής χρήσης αυτοκινήτου, μοτοσυκλέτας, σκάφους αναψυχής, ελικοπτέρου, αεροσκάφους, δεξαμενής κολύμβησης (πισίνας), ή χρήση δευτερεύουσας κατοικίας και η διατήρηση οικιακού προσωπικού και πληρώματος σκαφών αναψυχής. Συγκεκριμένα αυτού του είδους τα τεκμήρια σημαίνουν ότι η κατοχή των ανωτέρω περιουσιακών στοιχείων, συνεπάγεται και την πραγματοποίηση ορισμένης δαπάνης τόσο για την συντήρηση του περιουσιακού στοιχείου, όσο και για οικογενειακά έξοδα. Για παράδειγμα, ή κατοχή μίας μοτοσυκλέτας με τεκμήριο διαβίωσης 2000€, σημαίνει ότι ο φορολογούμενος δαπανά μέσα σε ένα 2000€ για την συντήρηση της μηχανής, και τα προσωπικά του έξοδα (αγορά ειδών ένδυσης, υπόδησης, διατροφής κλπ).

Τα τεκμήρια ή δαπάνες πραγματοποίησης μιας περιστασιακής πράξης αποτυπώνουν μια περιστασιακή πράξη, όπως το κόστος απόκτησης ενός περιουσιακού στοιχείου. Δηλώνονται μόνο στο έτος που πραγματοποιήθηκαν. Τέτοια παραδείγματα είναι τα ποσά που δαπανήθηκαν για την αγορά ενός αυτοκινήτου, ενός ακινήτου, μιας επιχείρησης, το ποσό που πληρώσαμε σε μία πιστωτική κάρτα ή για την πληρωμή των δόσεων ενός δανείου κ.ά.

Τα τεκμήρια έλεγχος του πόθεν έσχες.

Έστω ότι ένας φορολογούμενος έχει στην κατοχή του περιουσιακά στοιχεία με ετήσια δαπάνη διαβίωσης δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000€), αγορά Ι.Χ. δώδεκα χιλιάδες ευρώ (12.000€) και δηλώνει πραγματικό εισόδημα επτά χιλιάδες ευρώ (7.000€). Το ερώτημα που προκύπτει είναι πού βρήκε τα λεφτά για να καλύψει αυτό το κόστος. Το τεκμαρτό εισόδημα, έρχεται να καλύψει αυτό το κενό αντικαθιστώντας τον έλεγχο που θα έπρεπε να γίνει.

Αξία των τεκμηρίων

Στην περίπτωση των τεκμηρίων πραγματοποίησης πράξης, η αξία αυτής είναι γνωστή και δεν απαιτείται κάποιος προσδιορισμός. Η αξία των τεκμηρίων διαβίωσης όμως, απαιτεί υπολογισμό. Ο υπολογισμός αυτός, βασίζεται στην αντικειμενική και κατά προσέγγιση μέση αξία ετήσιου κόστους για κάθε είδος και μέγεθος περιουσιακού στοιχείου.

- Για τα αυτοκίνητα και σκάφη αναψυχής, υπάρχει πίνακας με τιμές εκκίνησης υπολογισμού βάση κυβισμού, τύπου καυσίμου και παλαιότητας.
- Για τα ακίνητα η βάση υπολογισμού λαμβάνει υπόψη την επιφάνεια σε τετραγωνικά μέτρα
- Τέλος, υπάρχουν ειδικές περιπτώσεις και εξαιρέσεις, όπως τα ιστιοφόρα αθλητικά σκάφη, τα οποία υπάγονται σε χαμηλότερη τιμή βάσης υπολογισμού.

Κάθε χρόνο, η δημοσίευση των εντύπων δήλωσης φορολογίας εισοδήματος συνοδεύεται από οδηγίες συμπλήρωσης και πίνακα με τις αξίες και τον τρόπο υπολογισμού για κάθε κατηγορία τεκμηρίων.

Ξεχωριστό τεκμαρτό εισόδημα για κάθε σύζυγο.

Όπως και ισχύει και για το πραγματικό, το τεκμαρτό εισόδημα προκύπτει και φορολογείται ξεχωριστά για κάθε σύζυγο. Έτσι, παρόλο που το εισόδημα του ενός δεν μπορεί να καλύψει τα τεκμήρια του άλλου, η μεταβίβαση ή ο διαμοιρασμός των περιουσιακών στοιχείων μεταξύ των συζύγων μπορεί να αποδειχθεί ευεργετικός.

Επιλογή μεταξύ πραγματικού και τεκμαρτού εισοδήματος

Όταν το συνολικό τεκμαρτό εισόδημα υπολογισθεί, συγκρίνεται με το πραγματικό. Αν το τεκμαρτό υπερβαίνει το πραγματικό, τότε είναι αυτό που φορολογείται. Διαφορετικά, βάση υπολογισμού του φόρου αποτελεί το πραγματικό εισόδημα.

Συντελεστής φορολογίας τεκμαρτού εισοδήματος

Το τεκμαρτό εισόδημα φορολογείται με το συντελεστή ή την κλίμακα που θα φορολογείτο τα πραγματικά εισόδημα του φορολογούμενου. Στην περίπτωση που

υπήρχαν περισσότερες από μία πηγές εισοδήματος, θα ακολουθείτο η ευνοϊκότερη κλίμακα.

Ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών.

Όπως είναι φυσικό, το χαμηλό πραγματικό εισόδημα ενός έτους, δεν σημαίνει ότι ο φορολογούμενος δεν έχει αποταμιευμένο αποθεματικό για μεγάλο διάστημα. Εφόσον, λοιπόν, τα προηγούμενα έτη έχει δηλωθεί αρκετά μεγάλο πραγματικό εισόδημα, αυτό δηλώνεται και ελέγχεται αν αρκεί για καλύψει τα τεκμήρια. Αν αυτό συμβεί, λαμβάνεται υπόψη και φορολογείται το πραγματικό εισόδημα του έτους.

Το εισόδημα προηγούμενων ετών, όμως, δεν μπορεί να χρησιμοποιείται κατ' επανάληψη. Το μέρος του που χρησιμοποιείται για να καλύψει τα τεκμήρια ενός έτους, αφαιρείται και την επόμενη χρονιά μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο το υπόλοιπο που απομένει.

3.4 Μειώσεις από το φόρο ή το φορολογούμενο εισόδημα

Κατά τη συμπλήρωση της φορολογικής του δήλωσης, ο ιδιοκτήτης της ατομικής επιχείρησης, μπορεί κατά περίπτωση να μειώσει το συνολικό του εισόδημα ή το φόρο που τυχόν προέκυψε από τη δραστηριότητα της ατομικής του επιχείρησης, εφόσον αποδεδειγμένα προέβη σε δαπάνες οι οποίες προβλέπεται από τη νομοθεσία να δίνουν δικαίωμα έκπτωσης στο ποσό του φόρου του φορολογούμενου ή στο εισόδημα από την άσκηση της δραστηριότητάς του. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπονται:

Μείωση φόρου για ιατρικές δαπάνες

Τα ποσά των δαπανών που συνολικά καταβλήθηκαν από τον επιτηδευματία, εντός ή εκτός Ελλάδος, για ιατρική, νοσοκομειακή και φαρμακευτική περίθαλψη δική του ή των εξαρτώμενων μελών του, κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από ασφαλιστικά ταμεία ή/και ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να μειώσουν το ποσό του φόρου σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) αυτών, εφόσον αυτά τα ποσά υπερβαίνουν το πέντε τοις εκατό (5%) του φορολογητέου εισοδήματος του φορολογούμενου. Με το ποσό της μείωσης

ανεξαρτήτως του ποσού των εξόδων δεν μπορεί να υπερβεί τις τρεις χιλιάδες ευρώ (3.000€).

Μείωση του φόρου από δωρεές χρηματικών ποσών

Επίσης, δύναται Το ποσό του φόρου να μειωθεί κατά δέκα τοις εκατό (10%) επί των ποσών δωρεών προς φορείς που ορίζονται από απόφαση της κυβέρνησης, εφόσον οι δωρεές υπερβαίνουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους το ποσό των εκατό (100) ευρώ. Το συνολικό ποσό των δωρεών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του φορολογητέου εισοδήματος.

Μείωση του φόρου από δωρεές χρηματικών ποσών στο λογαριασμό αλληλοβοήθειας για την απόσβεση του δημοσίου χρέους.

Εφόσον έχουν καταβληθεί στη διάρκεια του φορολογικού έτους ποσά λόγω δωρεάς είτε απευθείας μέσω των πιστωτικών ιδρυμάτων στο «Λογαριασμό αλληλεγγύης για την απόσβεση του Δημοσίου Χρέους» με κωδικό αριθμό 26132462 που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδας, από το φόρο του φορολογούμενου θα μειωθεί ποσό όσο το 20% της δαπάνης αυτής.

Μείωση του υπολογιζόμενου εισοδήματος λόγω καταβολής ποσού για πολιτιστικούς σκοπούς.

Ο φορολογούμενος έχει δυνατότητα να μειώσει το συνολικό φορολογούμενο εισόδημά του έως και κατά δέκα τοις εκατό (10%), εφόσον έχει καταβάλλει το χρηματικό αυτό μέρος του εισοδήματός του για πολιτιστικές χορηγίες του ν.3525/2007 (ΦΕΚ16Α) στο Δημόσιο, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, σε νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στις αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες του άρθρου 741 Α.Κ., που επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς.

3.6 Τα έντυπα της δήλωσης φορολογίας

Το σύνολο των εσόδων και εξόδων αναγράφονται στο έντυπο Ε3 τη δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Στο ίδιο έντυπο αναγράφονται όλες οι πληροφορίες που αφορούν την επιχείρηση και καθώς και το πλήθος των παραστατικών που αφορούν τα έσοδα.

Στη συνέχεια, τα ακαθάριστα έσοδα, και τα καθαρά έσοδα ή η ζημία της επιχείρησης, μεταφέρονται στα αντίστοιχα του εντύπου Ε1, δηλαδή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικού προσώπου. Το έντυπο αυτό περιέχει, φυσικά, και τα υπόλοιπα στοιχεία του φορολογούμενου όπως εισοδήματα από άλλες πηγές, περιουσιακά στοιχεία, εκπιπόμενες από το φόρο δαπάνες κ.λπ..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ 1ο : ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Μετά τα κεφάλαια 2 και 3 που περιγράφουν τον προσδιορισμό και τη φορολόγηση του εισοδήματος της επιχείρησης, αντίστοιχα, μερικά ενδεικτικά παραδείγματα διαφορετικών περιπτώσεων, θα βοηθήσουν στην κατανόησή τους.

Παράδειγμα 1 :

Η ατομική εμπορική επιχείρηση “Α. Ανδρέου”, με έναρξη εργασιών 01/01/2005, παρουσίασε το φορολογικό έτος 2014 τα εξής δεδομένα :

Αγορές εμπορευμάτων ... : 35.000€

Λογαριασμοί ΔΕΗ ..... : 2.000€

Πωλήσεις εμπορευμάτων : 50.000€

Τα τεκμήρια του φορολογούμενου ανέρχονται σε 5.000€, ενώ δεν έχει εισόδημα από καμία άλλη πηγή. Να υπολογισθεί ο τελικός φόρος που θα κληθεί να πληρώσει.

Βήμα 1: Υπολογισμός εισοδήματος επιχείρησης

Εισόδημα επιχείρησης = Πωλήσεις εμπ - Αγορές εμπ. - έξοδα = 50.000€ - 35.000€ - 2.000€ = 13.000€

Βήμα 2 : Υπολογισμός φόρου

Το εισόδημα της επιχείρησης υπερβαίνει το τεκμαρτό εισόδημα του φορολογούμενου και είναι αυτό που θα φορολογηθεί με συντελεστή 26% : $13.000\text{€} \times 26\% = 3.380\text{€}$

Επιπροσθέτως, για την επιχείρηση επιβάλλεται ειδικό τέλος επιτηδεύματος 650€.

Επομένως, ο Α. Ανδρέου θα κληθεί να πληρώσει 3.380€ φόρο εισοδήματος και 650€ τέλος επιτηδεύματος.

Τελικώς, θα επιβαρυνθεί με συνολικούς φόρους 4.030€ για την επιχειρηματική του δραστηριότητα.

Παράδειγμα 2 :

Η ατομική εμπορική επιχείρηση “Β. Βασιλείου”, με έναρξη εργασιών 01/01/2005, παρουσίασε το φορολογικό έτος 2014 τα εξής δεδομένα :

Αγορές εμπορευμάτων ... : 35.000€

Λογαριασμοί ΔΕΗ ..... : 2.000€

Πωλήσεις εμπορευμάτων : 27.000€

Τα τεκμήρια του φορολογούμενου ανέρχονται σε 3.000€, ενώ έχει εισόδημα 5.000€ από μισθωτή εργασία. Να υπολογισθεί ο τελικός φόρος που θα κληθεί να πληρώσει.

Βήμα 1: Υπολογισμός εισοδήματος επιχείρησης

Εισόδημα επιχείρησης = Πωλήσεις εμπ - Αγορές εμπ. - έξοδα = $27.000\text{€} - 35.000\text{€} - 2.000\text{€} = -10.000\text{€}$. Άρα, προκύπτει ζημιά 10.000€

Βήμα 2 : Υπολογισμός φόρου

Η επιχείρηση δεν παρουσιάζει κέρδος, οπότε δεν προκύπτει φόρος από την επιχειρηματική δραστηριότητα. Αντί αυτού, θα χρησιμοποιήσει μέρος της ζημιάς για συμψηφισμό με το εισόδημα από μισθούς, οπότε δεν θα φορολογηθεί ούτε για το μισθό του. Τέλος, η σύγκριση των τεκμηρίων με το εισόδημά του έγινε πριν τον ανωτέρω συμψηφισμό, οπότε δεν προκύπτει φόρος.

Παρόλα αυτά, το ειδικό τέλος επιτηδεύματος δεν σχετίζεται με το οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης και θα επιβληθεί κανονικά, στο ποσό των 650€.

Τελικώς, ο Β. Βασιλείου θα επιβαρυνθεί με συνολικούς φόρους 650€ από την επιχειρηματική του δραστηριότητα.

Παράδειγμα 3 :

Η ατομική εμπορική επιχείρηση “Γ. Γεωργίου”, με έναρξη εργασιών 01/01/2014, παρουσίασε το φορολογικό έτος 2014 τα εξής δεδομένα :

Αγορές εμπορευμάτων ... : 35.000€

Λογαριασμοί ΔΕΗ ..... : 2.000€

Πωλήσεις εμπορευμάτων : 35.000€

Τα τεκμήρια του φορολογούμενου ανέρχονται σε 10.000€, ενώ δεν έχει από άλλη πηγή. Δεν υπάρχει εισόδημα προηγούμενων ετών για να γίνει ανάλωση κεφαλαίων. Να υπολογισθεί ο τελικός φόρος που θα κληθεί να πληρώσει.

Βήμα 1: Υπολογισμός εισοδήματος επιχείρησης

Εισόδημα επιχείρησης = Πωλήσεις εμπ. - Αγορές εμπ. - έξοδα = 27.000€ - 35.000€ - 2.000€ = -2.000€. Άρα, προκύπτει ζημιά 2.000€

Βήμα 2 : Υπολογισμός φόρου

Εφόσον η επιχείρηση παρουσίασε ζημιά και δεν υπάρχει εισόδημα από άλλη πηγή, ο Γ. Γεωργίου θα φορολογηθεί με βάση το τεκμαρτό του εισόδημα, το οποίο δεν δύναται να καλυφθεί από εισόδημα παλαιότερων ετών.

Αυτό θα φορολογηθεί με το συντελεστή 26% που θα φορολογείτο το εισόδημα από επιχείρηση.

$$10.000€ \times 26\% = 2.600 \text{ €}.$$

Επειδή ο Γ. Γεωργίου έκανε έναρξη δραστηριότητας το 2014, θεωρείται νέος επιχειρηματίας και δεν επιβάλλεται ειδικό τέλος επιτηδεύματος.

Βλέπουμε πάντως, ότι ενώ η επιχείρηση παρουσιάζει ζημιά και ο φορολογούμενος δεν έχει άλλο εισόδημα για να καλύψει τις ανάγκες του, καλείται να πληρώσει φόρο 2.600€

ΜΕΡΟΣ 2ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το φορολογικό σύστημα τη Ελλάδα δέχεται διαρκώς κριτική, τόσο από ειδικούς και γνώστες του χώρου, όσο και από απλούς φορολογούμενους και επιχειρηματίες που βρίσκονται αντιμέτωποι με αιφνίδιες μεταβολές και ασαφείς νομοθετικές διατάξεις. Τα δεδομένα και οι διατάξεις που συλλέχθηκαν, μελετήθηκαν και αναλύθηκαν στην παρούσα εργασία, τείνουν να ενισχύσουν αυτήν την άποψη, κυρίως λόγω της δυσκολίας που προκύπτει στην εύρεση, αποσαφήνιση και κατανόηση των νόμων.

Κατά τη γνώμη των συγγραφέων, η κριτική του φορολογικού συστήματος για τις επιχειρήσεις, πρέπει να γίνει σε δύο μέρη. Το πρώτο αφορά τις δυσκολίες ή ευκολίες κατά την προσπάθεια κατανόησής του, ενώ το δεύτερο επικεντρώνεται στο δίκαιο ή το άδικο τρόπο φορολόγησης. Θα μπορούσε να γίνει και μία κριτική ως προς την αποτελεσματικότητά του σαν φοροεισπρακτική πολιτική, κάτι τέτοιο όμως θα ξέφευγε από τους στόχους της εργασίας.

1. Πολυνομία και δυσκολία ερμηνείας.

Όπως είδαμε και στο δεύτερο κεφάλαιο, για να κατανοήσει κάποιος πώς φορολογείται η ατομική επιχείρηση, πρέπει να κατανοήσει, τόσο τη διαδικασία προσδιορισμού του εισοδήματός της, όσο και τον τρόπο φορολόγησής του. Τελικά, γνώση αυτή έρχεται μετά από τη μελέτη του Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών, του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας και του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Κι ενώ θα περίμενε κανείς να βρει όλη την απαραίτητη γνώση και καθοδήγηση συγκεντρωμένη στους εν λόγω κώδικες, όταν ξεκινάει την αναζήτηση βρίσκεται αντιμέτωπος με παραπομπές σε άρθρα του τέως Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, και με τη δημοσίευση Πολ και Υπουργικών Αποφάσεων που εισάγουν διευκρινίσεις ή εξαιρέσεις.

Ένα παράδειγμα τέτοιας έκτακτης διάταξης, ήταν η ΠΟΛ που αφορούσε τις εκπιπόμενες δαπάνες για τη χρήση 2013. Ενώ ο Κ.Φ.Ε. καθιστούσε σαφές ότι εκπίπτουν όλες εις ολόκληρο, η εν λόγω απόφαση διευκρίνιζε ότι για το συγκεκριμένο έτος, κάποιες από αυτές θα εξέπιπταν κατά ένα μέρος. Αυτό προκάλεσε αβεβαιότητα για το φορολογικό έτος 2014, με τους λογιστές να μην ξέρουν τι θα ισχύσει κατά τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Τελικά παρέμεινε σε ισχύ ο ΚΦΕ.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι αυτό των ελεύθερων επαγγελματιών. Ενώ ο εν ισχύ Κ.Φ.Ε. διακρίνει τις επιχειρήσεις μόνο σε εμπορικές και αγροτικές, τελικά τα ελεύθερα επαγγέλματα παραμένουν όπως ορίστηκαν στον παλιότερο Κ.Φ.Ε. Το παράδοξο είναι ότι αυτό δεν αναφέρεται πουθενά, ενώ δεν καταφέραμε να εντοπίσουμε κάποια έκτακτη διάταξη που να το διευκρινίζει. Τελικά, το συμπέρασμα προκύπτει από τις οδηγίες για την αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων των επαγγελματιών αυτών, όπως η παρακράτηση φόρου κατά την αμοιβή των υπηρεσιών τους.

Για να αντιληφθεί κάποιος που δεν έχει σχέση με τον κλάδο των λογιστών – φοροτεχνικών την έκταση της πολυνομίας, αρκεί να μάθει ότι μόνο το 2014 ψηφίστηκαν 80 νόμοι οι οποίοι περιείχαν διατάξεις φορολογικών, εργατικών, ασφαλιστικών και αναπτυξιακών διατάξεων που άπτονται του επαγγέλματος του λογιστή – φοροτεχνικού. Και σαν να μην έφτανε ο υπερβολικός αριθμός των νόμων περί φορολογίας που είναι σε ισχύ, προστίθεται και η ασαφής τους διατύπωση, η οποία επιφέρει μια σειρά από ερμηνευτικές εγκυκλίους/αποφάσεις για κάθε νόμο. Συγκεκριμένα το 2014, εκδόθηκαν 2.119 εγκύκλιοι και αποφάσεις, οι οποίες αφορούσαν σε εργατικά, ασφαλιστικά, φορολογικά, και λοιπά θέματα.

Αποκορύφωμα όλων αυτών, η μεταβολή φορολογικού νόμου στις 17 Ιουνίου 2015, εν μέσω του διαστήματος υποβολής των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος.

Σε κάθε περίπτωση, η παραπομπή σε προηγούμενες διατάξεις ή σε άρθρα που μεταβάλλονται, είναι εύκολο να προκαλέσει σύγχυση και να αποδειχθεί χρονοβόρος διαδικασία. Γνώμη μας είναι ότι θα ήταν χρήσιμη έως απαραίτητη η δημιουργία ενός καινούριου, ενιαίου και πλήρους κώδικα που θα ανανεώνεται εγκαίρως και θα περιέχει ρητά και ξεκάθαρα την πλειοψηφία των περιπτώσεων που συναντώνται. Η παραπομπή σε

προηγούμενα άρθρα και διατάξεις είναι κάτι που καλό θα ήταν να εξαλειφθεί. Παρόλο που θα χρειαστεί χρόνο και πολύ προσεκτική δουλειά από εξειδικευμένους ανθρώπους των αρμόδιων υπουργείων, εκτιμούμε πως η χρησιμότητά του θα ήταν κάτι παραπάνω από χρήσιμη.

2. Αβέβαιο μελλοντικό φορολογικό καθεστώς

Το συνεχώς μεταβαλλόμενο φορολογικό τοπίο της χώρας μας, οι αλλεπάλληλες τροποποιήσεις και το ασαφές και αβέβαιο νομοθετικό πλαίσιο, δημιουργούν ένα αρνητικό κλίμα στην οικονομία, αλλά κυρίως αποτελούν τροχοπέδη στη δημιουργία αίσθησης ασφάλειας και σταθερότητας που αποζητά ο κάθε επιχειρηματίας.

Φανταστείτε ότι αποφασίζετε να δημιουργήσετε ένα εμπορικό κατάστημα, και με τη βοήθεια ενός συμβούλου επιχειρήσεων κάνετε μία εκτίμηση του κόστους και των προσδοκώμενων εσόδων που θα έχετε. Στη συνέχεια, για να δείτε αν η επιχείρηση μπορεί να καταστεί βιώσιμη και να σας επιφέρει και κάποιος κέρδος, υπολογίζετε το φόρο που θα κληθείτε να πληρώσετε, βασιζόμενοι στις τρέχουσες διατάξεις. Και τελικά, όταν έρχεται η ώρα να δηλώσετε το εισόδημά σας, το φορολογικό τοπίο έχει αλλάξει, και σας προκύπτει ένας δυσβάσταχτος φόρος που σας βγάζει εκτός προϋπολογισμού.

3. Φορολόγηση του μηδενικού εισοδήματος

Η ύπαρξη των τεκμηρίων και η λειτουργία τους με τον τρόπο που είδαμε στο κεφάλαιο 3, μπορεί, επίσης, να αποτελέσει φόβο για το μέλλον και απόφαση για διακοπή της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ο λόγος είναι ότι με την ύπαρξή τους, είναι δυνατόν ένας φορολογούμενος που είδε την επιχείρησή του να παρουσιάζει ζημιά, να κληθεί να πληρώσει φόρο. Για να γίνει κατανοητό, θα εξηγηθεί με ένα απλό παράδειγμα.

Μία ατομική επιχείρηση που λειτουργεί για 6 έτη, παρουσιάζει ζημία 500€. Ο φορολογούμενος δεν έχει εισόδημα από άλλη πηγή, μένει σε ενοίκιο και δεν έχει κανέναν περιουσιακό στοιχείο στο όνομά του.

Η πρώτη εντύπωση που σχηματίζεται είναι ότι δεν φορολογείται για κάτι. Ξεχνάμε όμως την ύπαρξη της πάγιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης ύψους 3.000€ που θα φορολογηθεί με 26%, και το ειδικό τέλος επιτηδεύματος των 650€.

Τελικά καλείται να πληρώσει : Φόρος εισοδήματος + Ειδ. Τ. Επ. = $3.000€ \times 26\% + 650€$
=1430€.

Περιπτώσεις σαν αυτή, προκαλούν επαναλαμβανόμενη αμφισβήτηση του τρόπου λειτουργίας των τεκμηρίων και του σκοπού της ύπαρξης του.

Ενώ είναι λογικό να υπάρχει απορία για το πώς ζει εφόσον έχει ζημιογόνα επιχείρηση, κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει το γεγονός ότι ίσως δανείζεται από κάποιο φιλικό ή συγγενικό του πρόσωπο. Θα ήταν αποδεκτό και ίσως χρήσιμο να αποτελέσει αφορμή για έλεγχο πιθανής απόκρυψης εισοδήματος της επιχείρησης, αλλά θα έπρεπε να πρόκειται για ανεξάρτητη διαδικασία.

4. Το ύψος του συντελεστή και ανάγκη ύπαρξης αφορολόγητου ορίου εισοδήματος

Όπως είδαμε στο 3ο κεφάλαιο, το εισόδημα της εμπορικής επιχείρησης φορολογείται από μηδενική βάση, με συντελεστή 26%. Επομένως, το υπόλοιπο 74% του κέρδους θα πρέπει να καλύψει το πραγματικό κόστος ζωής του επιχειρηματία.

Στο σημείο αυτό, θα δούμε ένα παράδειγμα με αντίστροφη πορεία. Θα θέσουμε κάποια δεδομένα, και θα προσπαθήσουμε να δούμε τι εισόδημα πρέπει να έχει μια απλή επιχείρηση για να καλύπτει το κόστος ζωής του φυσικού προσώπου.

Παράδειγμα :

Έστω μία εμπορική επιχείρηση που τη δουλεύει μόνος του ο φορολογούμενος, χωρίς υπαλλήλους. Η επιχείρηση αυτή εμπορεύεται αγαθά τα οποία αφήνουν περιθώριο κέρδους 30% πάνω στην τιμή αγοράς τους. Ο επιχειρηματίας είναι εργένης.

Το μέσο κόστος ζωής ενός ανθρώπου στις μέρες μας, υπολογίζεται από τις στατιστικές περίπου 600€ χωρίς δαπάνες και αγαθά πολυτελείας.

Διερεύνηση :

Όπως είπαμε, το 74% του μηνιαίου κέρδους θα πρέπει να καλύψει το κόστος ζωής του που ανέρχεται σε 600€. Άρα πρέπει :

$$74\% \times \text{Κέρδος} \geq 600\text{€}$$

Με αναγωγή υπολογίζουμε ότι πρέπει :

$$100\% \times \text{Κέρδος} \geq 810\text{€}.$$

Επομένως, η επιχείρηση πρέπει να παρουσιάζει κέρδη, τουλάχιστον 810€/Μήνα.

Ας υπολογίσουμε τώρα σε τι ακαθάριστο εισόδημα (τζίρο) αντιστοιχεί αυτό το κέρδος.

Εφόσον το περιθώριο κέρδους είναι 30% , με μαθηματικές σχέσεις υπολογίζουμε ότι ο τζίρος πρέπει να ανέρχεται σε 3510€ το μήνα.

Αν λάβουμε υπ' όψιν και τις ελάχιστες επαγγελματικές δαπάνες (ασφαλιστικό ταμείο και ΔΕΗ), τότε ο απαιτούμενος τζίρος ανέρχεται ακόμα και σε 4000€/Μήνα, δηλαδή περίπου 150€ τη μέρα.

Σε αυτό το σημείο, θυμίζουμε ότι αυτοί οι υπολογισμοί έγιναν πάνω σε καθαρές αξίες αγαθών. Το εμπόρευμα όμως διατίθεται σε τιμή με ΦΠΑ. Παρόλο που σαν φόρος δε επηρεάζει το κέρδος μας (ως προπληρωμένος), πρέπει να τον υπολογίσουμε γιατί η ζήτηση των εμπορευμάτων μας επηρεάζεται από την τελική τιμή που πληρώνει ο πελάτης.

Με το ΦΠΑ στο 23%, ο απαιτούμενος τζίρος των 150€/μέρα ανάγεται σε 185€/μέρα.

Με την οικονομική και κοινωνική κρίση, η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών έχει μειωθεί, και είναι δύσκολο έως ουτοπικό για μία μικρομεσαία επιχείρηση να πετύχει αυτόν το απαιτούμενο ημερήσιο τζίρο.

Επομένως, η πρόβλεψη δείχνει ότι πολύ δύσκολα θα καταφέρει ο επιχειρηματίας να καλύψει το κόστος ζωής του.

Για να μπορέσει λοιπόν μια μικρομεσαία επιχείρηση να παραμείνει βιώσιμη, ίσως να χρειάζεται ένα αφορολόγητο όριο στο εισόδημά της, τόσο ώστε τα πρώτα κέρδη να καλύπτουν τις βασικές ανάγκες του φορέα της.¹⁷

Αν ο φορολογούμενος είχε εισόδημα και από άλλη πηγή, η επιχείρηση δεν θα ήταν απαραίτητο να πετυχαίνει αυτό το ύψος εισοδήματος, οπότε θα ήταν ευκολότερο και πιθανότερο να είχε μια υγιέστατη λειτουργία.

Επίσης, παρόλο που οι φορολογικοί συντελεστές δεν φαίνονται τόσο άδικοι σαν ποσοστά, όταν φτάνουμε να συζητάμε με απόλυτες τιμές, τα αποτελέσματα που παίρνουμε δεν συμβαδίζουν με την οικονομική κατάσταση και τις συνθήκες της αγοράς και της χώρας γενικότερα.

5. Μια συνολική κριτική

Χωρίς να αναλύσουμε τον τρόπο φορολόγησης των άλλων εισοδημάτων, το φορολογικό καθεστώς δείχνει να είναι πολύ αυστηρό, στα όρια του άδικου, για όποιον έχει εισόδημα μόνο από εμπορική επιχείρηση. Αντίθετα, δείχνει να είναι πολύ λιγότερο δυσμενές για όσους έχουν εισόδημα και από πολλές πηγές.

---

¹⁷ Υπάρχει η εκτίμηση ότι μία μεγαλύτερη επιχείρηση, που θα ήταν σε θέση να πραγματοποιεί τέτοιους τζίρους, δεν θα αντιμετώπιζε πρόβλημα. Τα δεδομένα όμως θα ήταν πολύ διαφορετικά και είναι δύσκολο να επιβεβαιωθεί ή να διαψευθεί αυτός ο ισχυρισμός.

Επίσης, οι συνεχείς μεταβολές που υφίσταται το φορολογικό σύστημα προκαλούν ένα αίσθημα αβεβαιότητας, με τους φορολογούμενους να είναι σχεδόν βέβαιοι πως ότι προϋπολογισμούς κι αν προσπαθήσουν να κάνουν, την επόμενη χρονιά θα βρεθούν προ δυσάρεστων εκπλήξεων.

Με τη χώρα σε μία γενικότερη αβεβαιότητα σε εθνικό επίπεδο, η προσπάθεια κατανόησης πρέπει να είναι αμοιβαία. Δυστυχώς, ο πολίτης-φορολογούμενος πρέπει να καταλάβει και να αποδεχθεί ότι οι φοροεισπρακτικές θα είναι κάποιες φορές δυσβάστακτες. Από την άλλη, κρατικός μηχανισμός θα πρέπει να καταλάβει ότι οι διαμαρτυρίες για πρόβλημα επιβίωσης είναι, τουλάχιστον σε κάποιες περιπτώσεις, βάσιμες και να προσφέρει ένα κλίμα βεβαιότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- ΝΙΚΟΛΑΟΣ Σ. ΠΟΜΟΝΗΣ : «ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ 2», Εκδ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, ΑΘΗΝΑ 2003
- Θ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Θ. ΛΙΑΝΟΥ, Θ. ΜΠΕΝΟΥ, Γ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ, Μ. ΧΑΤΖΗΠΡΟΚΟΠΙΟΥ, Γ. ΧΡΗΣΤΟΥ, «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ», εκδ. Μπένου, 2002.
- ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ Π. ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ « ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΕΡΜΗΝΕΙΑ», ΕΚΔ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, 2014
- ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ Π. ΔΗΜΗΤΡΗΣ « Κ.Φ.Α.Σ.», ΕΚΔ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ 2013

Φ.Ε.Κ.

- Φ.Ε.Κ. 167 Α' – 2013
- Φ.Ε.Κ. 151 Α'/16-09-1994
- Φ.Ε.Κ. Α' 58/23-04-2010

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- <http://www.atkakanis.com>
- <http://www.moneyguru.gr>
- <http://www.power-tax.gr>
- <http://epixeirisi.gr/>
- <http://taxpress.gr/>
- <http://www.tsoukakis.gr>
- <http://www.forologikanea.gr/>
- <https://www.pwc.com>
- <http://www.imerisia.gr>
- <http://www.absc.com.eu>

- <http://www.forin.gr>
- <https://officesmart.wordpress.com>
- <https://support.office.com>
- <http://aeiforia.for.auth.gr>
- <http://www.artion.gr>

- <http://www.e-boss.gr>

- <http://www.lsa.gr>

- <http://www.taxheaven.gr>